



**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem**  
**Budai Campus**  
**Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet**  
**Tájépítész mérnöki mesterképzési szak**

**A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA**

**MELLÉKLETEK**  
**ÉS**  
**TERVLAPOK**

**Belső konzulens:** Dr. Fekete Albert, egyetemi tanár

**Belső konzulens**  
**intézete/tanszéke:** Tájépítészeti,  
Településtervezési és  
Díszkertészeti Intézet,  
Kertművészeti és  
Kertépítészeti Tanszék

**Készítette:** **Komes Dániel**

**Budapest**  
**2023**

## Mellékletek jegyzéke

1. melléklet - a kastély elhelyezkedése és szomszédsága.....	1
2. melléklet – történeti térképek elemzése .....	3
3. melléklet – a Keresdi patak és kerti vízrendszer alakulása .....	5
4. melléklet – tábláskertek, filegóriák megjelenése és leírásai.....	7
5. melléklet – az északi kapu alakulása .....	10
6. melléklet – rálátások a kastélyra .....	11
7. melléklet – történeti kertrészletek.....	13
8. melléklet – díszkiültetések a bástyák előtt .....	16
9. melléklet – történeti vízarchitektúrák.....	17
10. melléklet – kerti pavilonok.....	20
11. melléklet - különböző európai parkok zenepavilonjai a keresdi kastélypark zenepavilonjával összehasonlítva. ....	21
12. melléklet – a kerti tó és környezete .....	22
13. melléklet – a kert padjai .....	24
14. melléklet – levelezés .....	25
15. melléklet - levelezés .....	26
16. melléklet - levelezés .....	27
17. melléklet - levelezés .....	28
18. melléklet – kerti munkásokkal és munkálatokkal kapcsolatos dokumentumok .....	29
19. melléklet – kapu és kerítés építési engedély .....	34
20. melléklet - kilátások a kastélyból .....	35
21. melléklet –történeti látványkapcsolatok .....	36
22. melléklet - épületek, ideiglenes építmények a kastélykertben és a hozzájuk tartozó terepformák és kertetörténeti stíluskorszakok ábrázolása .....	39
23. melléklet – a belső udvar alakulása .....	41
24. melléklet - a donjon és loggia környéke.....	43
25. melléklet – hangulatképek a belső udvarról .....	44
26. melléklet - a keleti szárny környezetének fejlődése .....	45
27. melléklet - a belső udvar déli oldalának fejlődése .....	46
28. melléklet - a déli bejárat alakulása.....	47
29. melléklet - régészeti feltárások .....	48
30. melléklet – tájképi kertek egzótái .....	49
31. melléklet - megélvő fák kategorizálása a fafelmérés alapján (2022).....	50

32. melléklet - a 2022-ben készült fafelmérés .....	51
33. melléklet - a kert lombkorona borítottság által meghatározott térszerkezete .....	57
34. melléklet - történeti és stilisztikai értékű fák.....	58
35. melléklet – történeti fasorok, facsoportok .....	59
36. melléklet - faragott kőtömb bethlen jános almakerékről származó címerével .....	60
37. melléklet - dendrológiai értékű fák.....	61
38. melléklet - értékleltár.....	62
39. melléklet - a történeti úthálózat feltételezett nyomvonala .....	69
40. melléklet - a vízrendszer elemzése és revitalizációs koncepciója .....	70

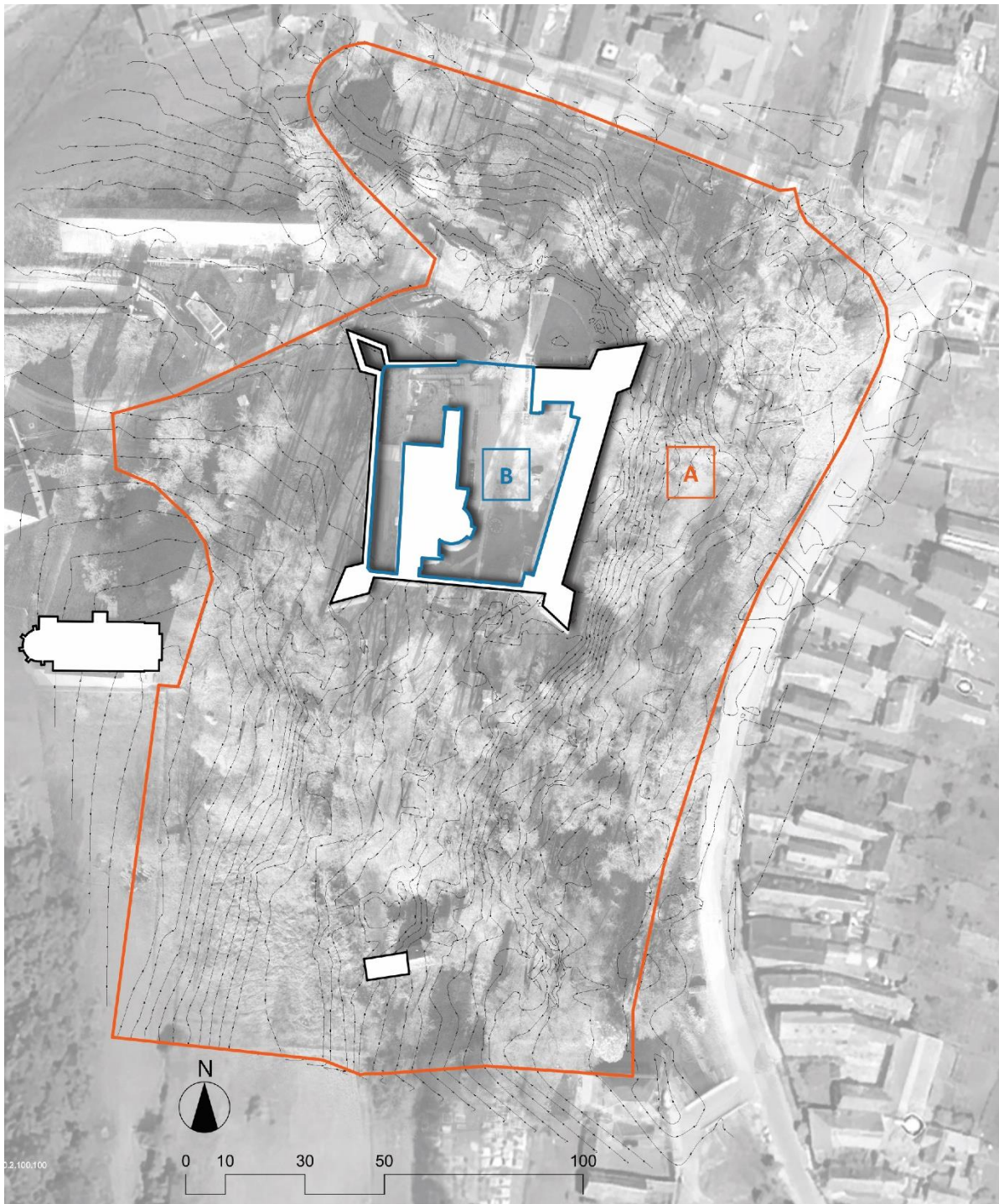
## 1. melléklet - A kastély elhelyezkedése és szomszédsága



1/a. Kastély-kert együttes a dombtetőn (Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.06.)

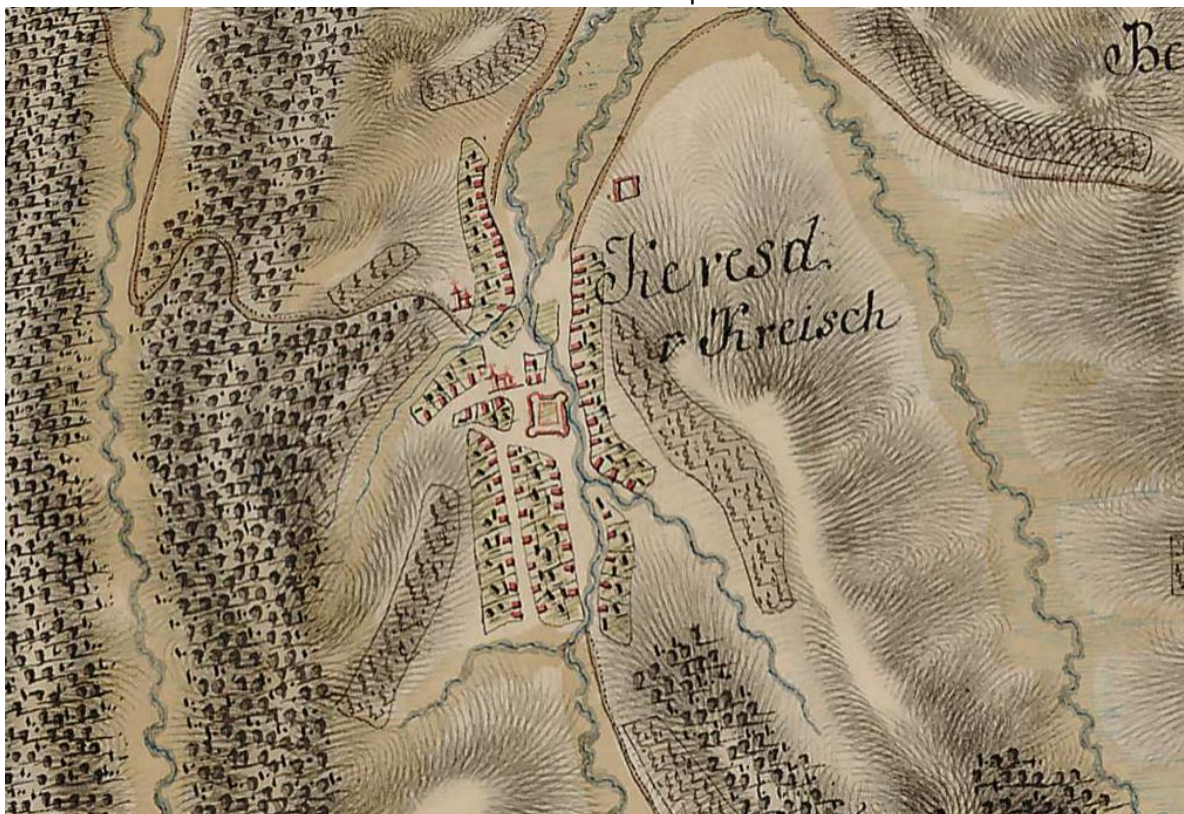


1/b. Légifotó a keresdi Bethlen kastély és környezetéről (Forrás: Tăslăvan Marius Robert felvétele, 2022)

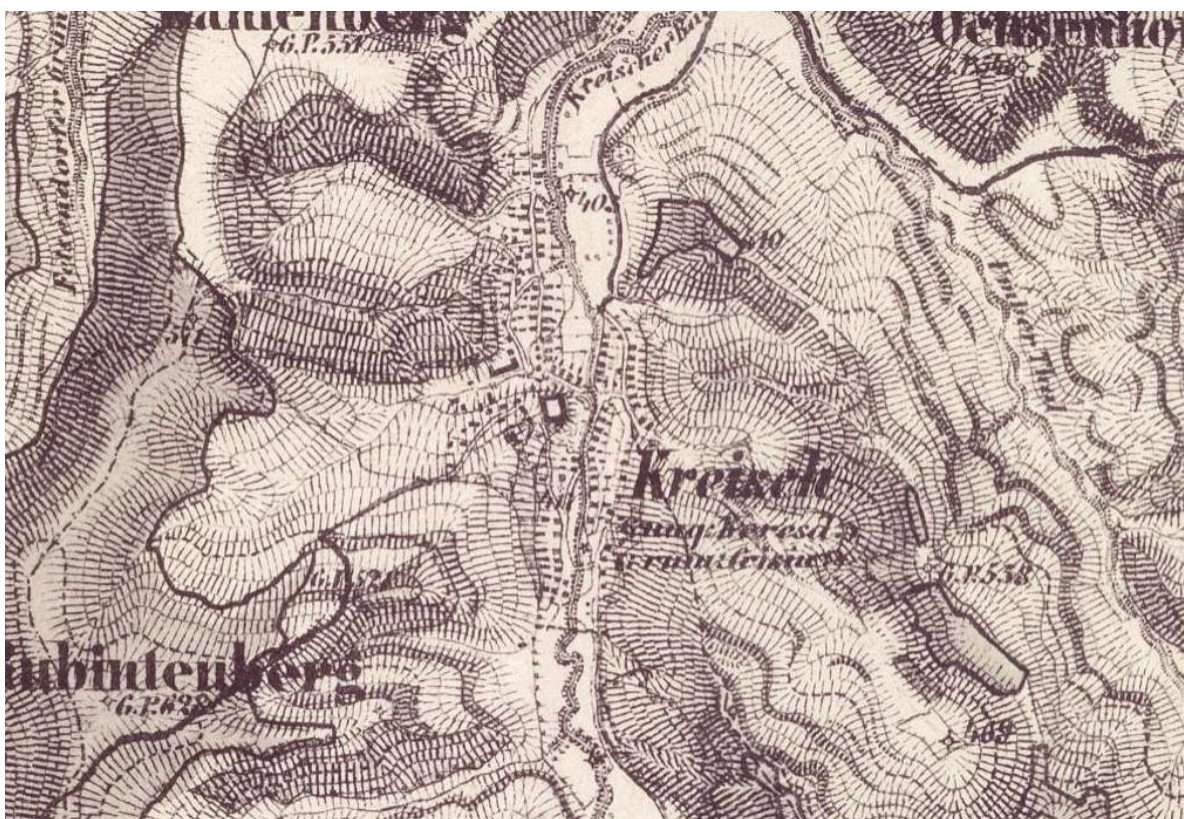


1/c. A keresdi kastély-kert együttes: A – tájképi kert; B – belső udvar (Forrás: saját szerkesztés)

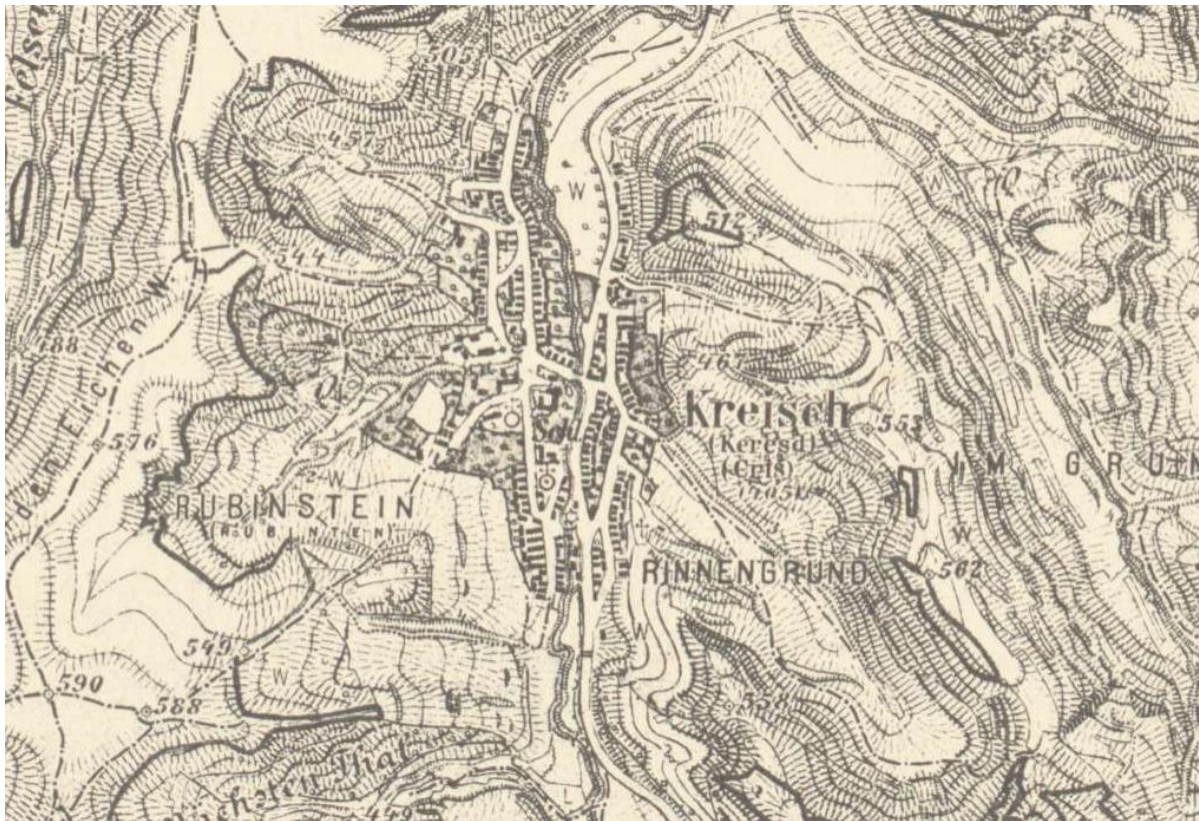
2. melléklet – Történeti térképek elemzése



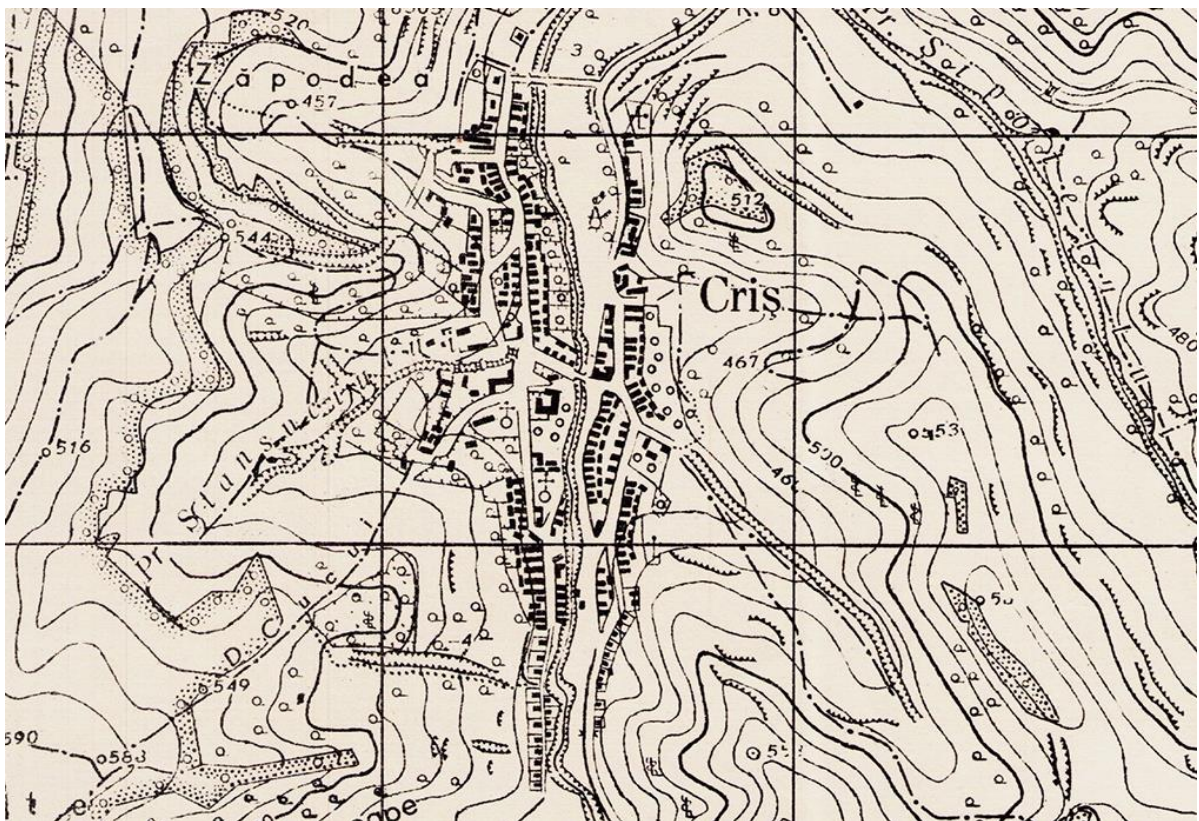
2/a. Első Katonai Felmérés (1769-1773). Keresd falu térképe. (Forrás: mapire.eu)



2/b. Második Katonai Felmérés (1828-1860). Keresd falu térképe. (Forrás: mapire.eu)



2/c. Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887). Keresd falu térképe. (Forrás: mapire.eu)



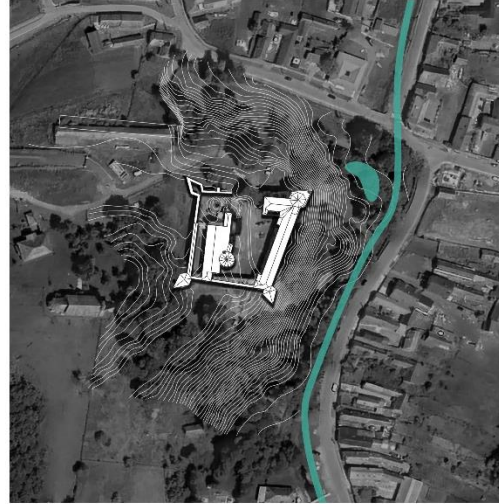
2/d. Román katonai felmérés (Planul Director de Tragerie - 1953. Keresd Falu térképe. (Forrás: geo-spatial.ro)

### 3. melléklet – a Keresdi patak és kerti vízrendszer alakulása

3/a. A Keresdi patak folyásának és a kerti vízrendszer alakulásának vázlata az 1769-2023 időszakban, a történeti térképek és geodéziai felmérések alapján  
(Keresdi patak folyási iránya délről észak felé)



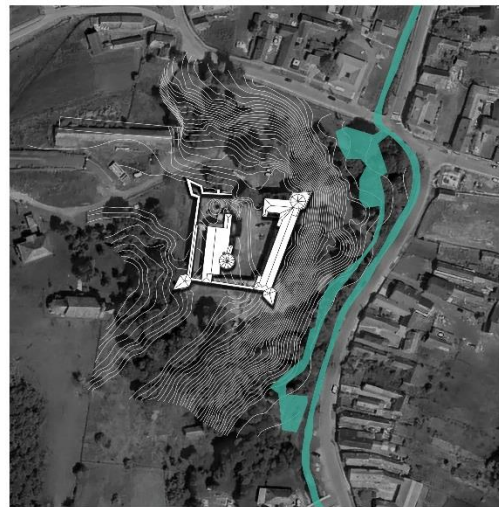
A Keresd patak folyása az I. Katonai Felmérés alapján 1769 - 1773 között



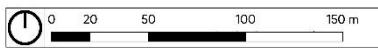
A Keresd patak folyása és a tó az II. és III. Katonai Felmérés alapján 1853 -1887 között



A Keresd patak és a tó a 2019-es geodéziai felmérés alapján



A Keresd patak és a tó a 2023-as geodéziai felmérés alapján



Forrás: saját szerkesztés a katonai térképek, Google Maps és geodéziai felmérések alapján





3/b. Az újonnan létesítet árok (fent) és tó (lent) a kert keleti, délkeleti oldalán. (Forrás: Dr. Fekete Albert felvétele, 2022. március)

#### 4. melléklet – Tábláskertek, filegóriák megjelenése és leírásai

##### 4/a. melléklet - Erdélyi tábláskertek korabeli leírásai

1. Sepsikőröspatak (Valea Crișului, CV): puszpáanggal (*Buxus sempervivens*) és gyümölcsfákkal körbevett többszattatú vegyes zöldséges kert: „Ezen kertnek némely része vagyon Táblákra fel osztva, Puszpáanggal és Gyümölcs fákkal körül ültetve, más része pedig külön-külön fele veteményeknek van fel Szagatva...”<sup>1</sup>
2. Kézdiszentlélek (Sânzieni, CV): a leírás egy vegyes, szőlős-virágos kertet említ: „... jobb kéz felől vagyon egy leczes Tamaszos, Sendelezés alatt egy Szőlős, a' vagy virágos kért, melyre nyílik fenyő deszkából való vas Sarkokon, pántokon forgó retezes, retezfejes felszer Aitó.”<sup>2</sup>
3. Gyulafehérvár (Alba Iulia, AB): egy nemesi kert leírása, amelyet maga Lóránffy Zsuzsanna gondozott; a korhoz viszonyítva ritka növényekkel mint a tulipán és a nárcisz, stb.: „igen szép virágos ágyat rendezének, melyek számára ritkább és drágább külföldi növényeket, tulipánokat, nárciszokat rendeltek”.<sup>3</sup>
4. Magyarbükös (Bichiş, AB): egy 1655-ből ismert, több külső és belső egységre bontott tábláskert, különböző növényfajok megnevezésével: „a belső veteményeskertben murok 9 ággal egy darab földben ... szekfü, és rósa tő 2, meggyfa 2; u bokor basarózsa, sallia, izóp, istenfája külön 50.”<sup>4</sup>
5. Gernyeszeg (Gorneşti, MS): 1685-ből származó részletes leírás a kertbe használt dísz és haszonnövényekről, valamint ezek mennyisége: „az ut mellett ket agyban fel folyo szines sarkantyu virág. Ez mellett egy tablában negy Agyra osztva Szekfü, egyikben ültetet az haromban vetet: It(em) Mezei Lilium 1 Agyal, Szines Viola magh wetes 6 Agyal, Barsony Viragh 2 Agy, Csokros Sarkantyu 4 Agy, Szederjes Viola 1 Agyal, Basallikum 2 Agy, Sarga Viola 4 Agy, Martius 2 Agy ...A kert közepin lewő ut ket felen egy egy rend feir lilium....Ket rend rosa fa, de az hideghben igen el weszet”.<sup>5</sup>
6. Siménfalva (Simoneşti, HR): egy kert amely Joannes Glukovski de Benkvits, I. Rákóczi György fejedelem német katonának főparancsnokáé volt: (a virágos kert „négy részben van szakasztva... Az második táblát az kapitan uram címere és titulusa, neve szép virágokkal, deák bötükre kirajzolván ékesíti.”)<sup>6</sup>

<sup>1</sup> Tüdős S. Kinga (1998): Székely főnemesi életmód a XVII. század alkonyán (Viața nobilimii secuiești la crepusculul secolului al XVII-lea), Editura Kriterion, București, p. 204.

<sup>2</sup> Tüdős S. Kinga (1998): ibid. p. 211.

<sup>3</sup> Thoroczkai-Wigand Ede (1923): *A kert (Grădina)*, Editura Pátria, Budapest, p. 94.

<sup>4</sup> UC 29/10. Kemény János javainak inventáriuma (Inventarul bunurilor lui János Kemény) (1655. IX. 10.)

<sup>5</sup> MOL. P.663, Miscellanea XVI-XVIII. 2. Cs. Teleki lvt.

<sup>6</sup> Stirling J. (1996): Magyar reneszánsz kertművészet a XVI-XVII. Században (Arta maghiară renescentistă a grădinilor în secolele XVI-XVII), Editura Enciklopédia, Budapest, p. 45

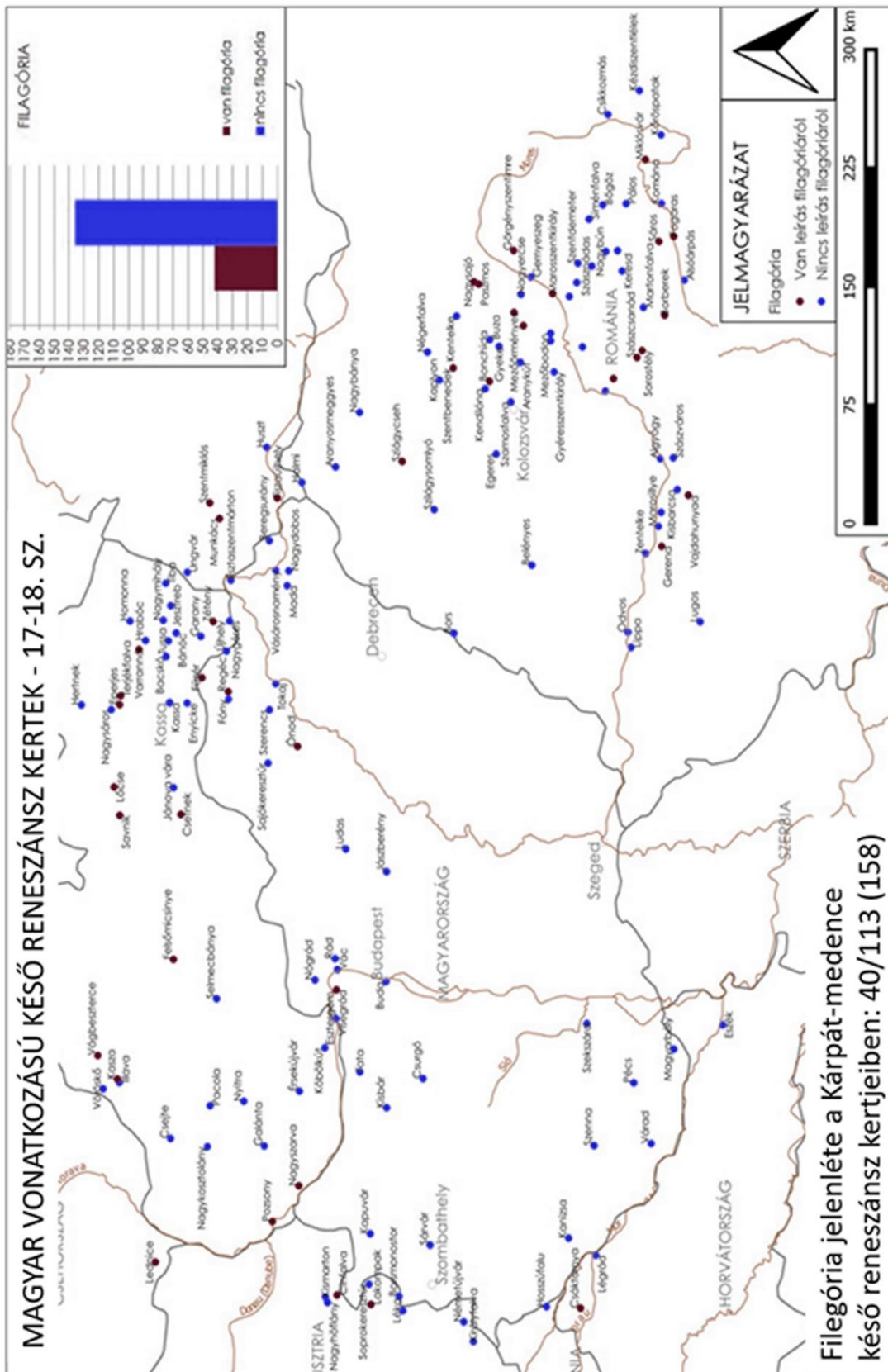
4/b melléklet - Történeti leírások és leltárak a Kárpát-medence korabeli kerti pavilonjairól  
(filegóriáiról)

1. Csetnek (Štítňik, SK) – 1636: „*veteményes kertecskében zszindelyes filegória*”;
2. Terjékfalva (Teriakovce, SK) – 1712: filegória a veteményes kertben („*Hortus unus culinae deserviens in cuius meditullio est filagoria lignea in quattuor columnis ligneis*”);
3. Lengyelfalva (Košická Polianka, SK) – 1672 filegória a veteményes kertben;
4. Felsőmicsinye (Horná Mičiná, SK) – a XVII. század vége: filegória a gyümölcsösben („*Sub castelli cinctura immediate Hortus, puteum, fructifens arbores et filegoriam habens*”);
5. Vágbeszterce (Považská Bystrica, SK) – 1689: filegória festményekkel díszített falakkal;
6. Tiszaújhely (Nove Szelo, UKR) – pontos datálás nem ismert: „Az udvarban két kert, egyik virágos, meggyes kert, melyben egy kis filegória az közepin ...”
7. Munkács (Munkacevo, UKR) – pontos datálás nem ismert: „*két filegória, az egyik kerek alaprajzú, folyosós kiképzésű*”;
8. Zétény (Zatín, SK) – 1672: filegória a virágoskertben;
9. Csáktornya (Čakovec, HR) – 1692: Újhelyi Pál háromszintes filegóriája a gyümölcsösben.

Erdélyi példák:

1. Vajdahunyad (Hunedoara, HD) – pontos datálás nem ismert: „*A kert közepe eránt penig vagon egy filegóriásnak való, kőből rakott láb*”;
2. Búzásbocsárd (Bucerdea Vnoasa, AB) – pontos datálás nem ismert: filegória a szőlősben
3. Szilágycsehi (Cehul Silvaniei, SJ) – pontos datálás nem ismert: filegória a virágos kertben;
4. Görgényszentimre (Gurghiu, MS) – 1652: „*Az filagória tizennégy, kötéses deszkával borított lábakon áll, oldala gyalult deszkás, pártázatos. Vagon ez filagóriának hat kinyíló ablaki, betolyó táblái mindeniknek.*”
5. Fogaras (Făgăraş, BV) – 1637: „*Vagon egy szép új festékes ablakaival, kötéses deszkás folyosójával, deszkás pádimentumával, jó módjával kötésekre épített, sendelyes nyolcszögletű nyári ház, tetején szép pléhes vitorla...*”
6. Magyarbükös (Bichişu, AB) – 1646: Gyerőmonostori Kemény Péter filegória együttse.
7. Uzdiszentpéter (Sânpetru de Câmpie, MS) – 1679: Teleki Mihály kertjének filegóriája: „*Tetejébe bádoggal burított gomb, bádog vitorlával, holdjával, csillagával... Oldalai gyalult, kívül veresen festett, pártázatos, deszkával borított... karfás grádics, külső folyosójának három oldala zölddel, veressel festett, orsós karfás ...*”.
8. Gerend (Grinden, CJ) – 1653: „*Az haltartó tók előtt vagon egy jó sendelyes héjazatú filegória, melynek egymáson két háza kerekdedden épéttetve, körös-környül gyalult deszkákkal deszkázatot és párkányoztatott... Ez filegória mennyezetes és körös környül szép rózsafákkal plántáltatott bé*”

(Forrás: B. Nagy Margit (1973): *Váarak, kastélyok, udvarházak, ahogy a régiek látták*, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest; Tüdős S. Kinga (1998): *Székely főnemesi életmód a XVII. század alkonyán*, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest; Stirling J. (1996): *Magyar reneszánsz kertművészet a XVI-XVII. században*, Enciklopédia Kiadó, Budapest; Rapaics Raymund (1984): *Magyar kertek*, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest)



4/c. Filagória jelenléte a Kárpát-medence késő reneszánsz kertjeiben. (Forrás: Dr. Fekete Albert archívuma)

5. melléklet – Az északi kapu alakulása



5/a. Filmrészlet az „Ultimul Cartuş” című filmből, az északi kapuépítményről. (Forrás: Sandru Vasile Cornel privat archívum. Készítette: Cinematografică Bucureşti, 1973 március 2-10 között)



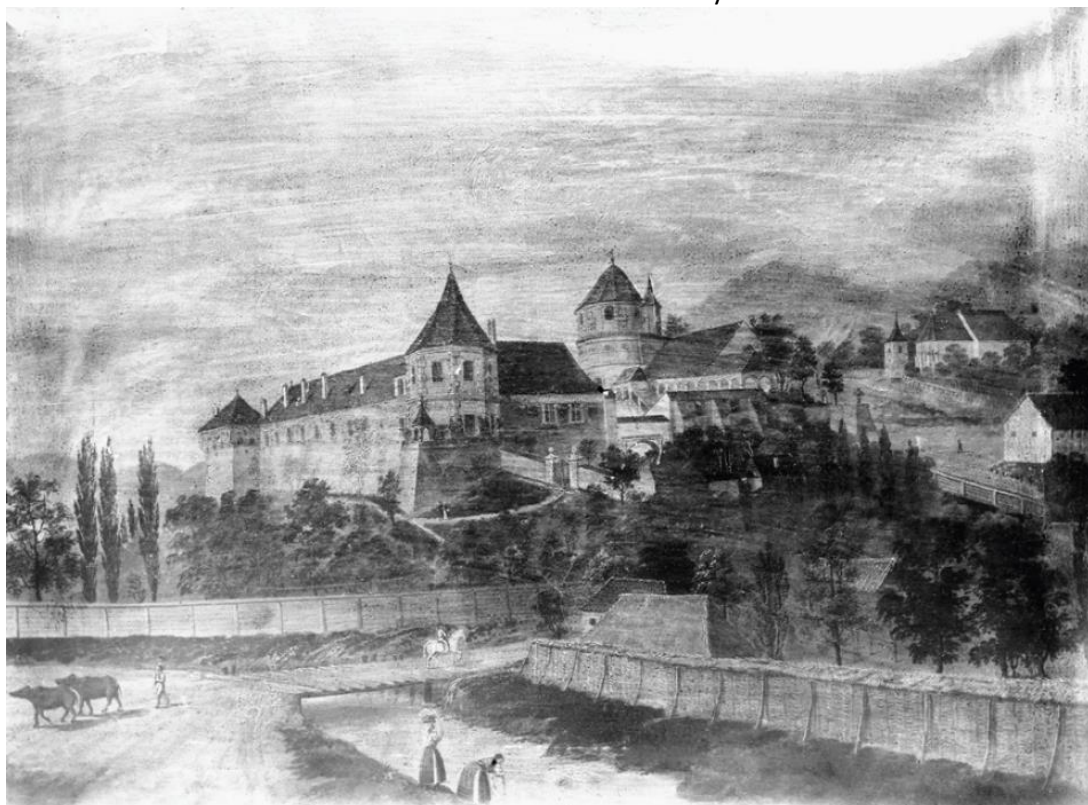
5/b. Főbejárat – északi kapu, háttérben növényzettel, a belső udvar délkeleti sarkában (Forrás: DMI<sup>7</sup> archívum, 1912)



5/c. Főbejárat – északi kapu a belső udvarról fotózva. (Forrás: DMI archívum, 1961)

<sup>7</sup> (Romániai) Nemzeti Örökségvédelmi Hivatal (1952 -1977 között DMI = Direcția Monumentelor Istorice; napjainkban INP = Institutul Național al Patrimoniului)

6. melléklet – rálátások a kastélyra



6/a. A keresdi kastély látképe egy (talán) 19. századi festményen (Forrás: KÖH<sup>8</sup> fotótára - Ltsz.:003.509 N)



6/b. Utcakép a kastélyra nézve a 143-as megyei útról (Forrás: Google Maps, Streetview 2021.05.)

---

<sup>8</sup> Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

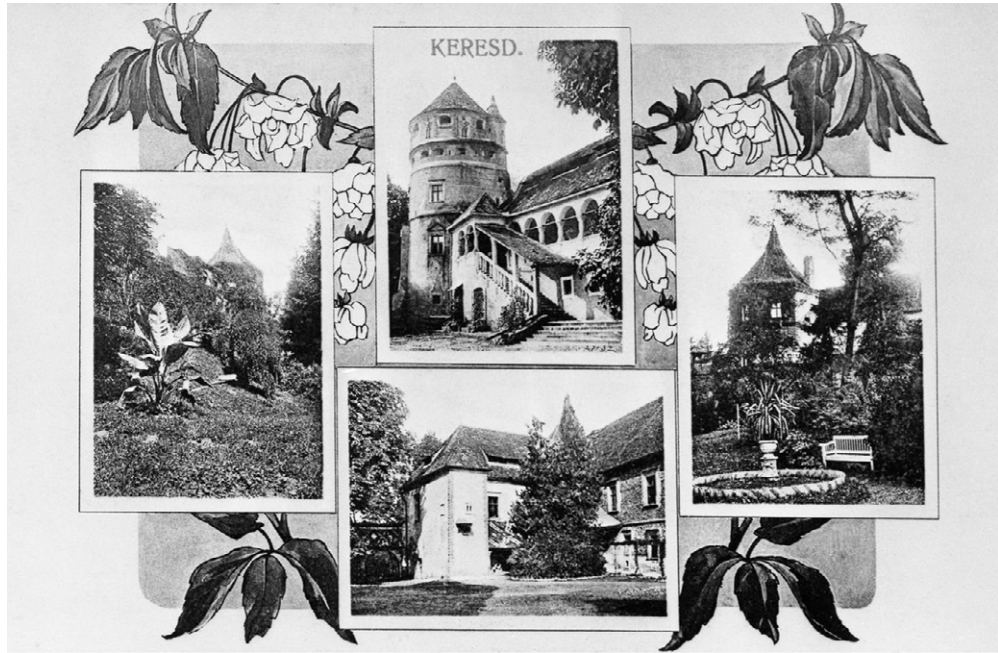


6/c. Rálátás a kastélyra északkeletről (Forrás: Sandru Vasile Cornel felvétele a 2000-es évekből)



6/d. Rálátás a kastélyra délnyugat felől (Forrás: Sandru Vasile Cornel felvétele a 2000-es évekből)

7. melléklet – történeti kertrészletek



7/a. Képeslap a 20. század elejéről (Forrás: KÖH fotótára - Ltsz.:147.877 N)



7/b. Kerti ösvény a keleti fallal párhuzamosan, mellette egzotikus növények és csüngő japánakác (Forrás: Bethlen család fotóalbuma - 1929.08.20.)

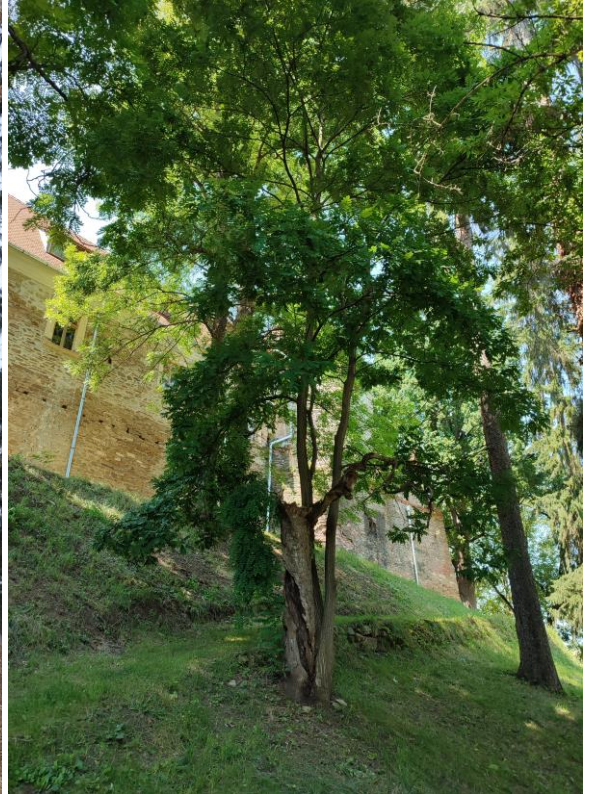


7/c. Kerti ösvény a keleti fallal párhuzamosan, banánfával és csüngő japánakáccal. (Forrás: DMI archívum - 1912)





7/d. Ugyanaz a csüngő japánakác 2016-ban  
(Forrás: Täslävan Marius Róbert felvétele,  
2016.09.)



7/e. A csüngő japánakác 2023-ban  
(Forrás: a szerző felvétele, 2023.08.)



7/f. Pad és virágrondó díszes kőedénnyel a közepén,  
benne yuccafélével. (Forrás: DMI, 1912)



7/g. Ugyanaz a kertrészlet másik látószögből,  
magastörzsű rózsákkal a tisztáson.  
(Forrás:DMI, 1912)



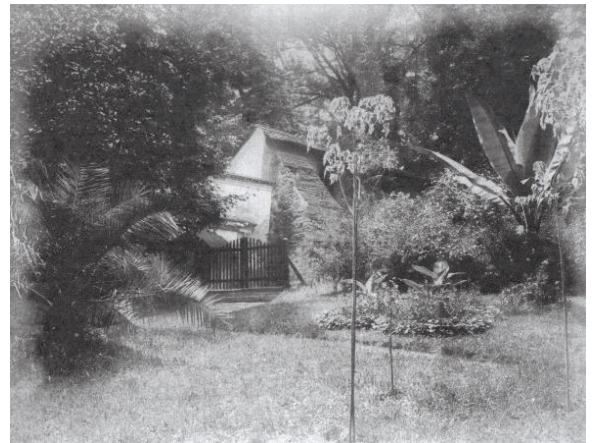
7/h. Ugyanaz a kertrészlet másik látószögből, háttérben a barokk toronnyal, ezáltal beazonosítható a pontos helyszín. (Forrás: DMI, 1912)



7/i. A pad és virágrondó helyszíne napjainkban. (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)



7/j. Kertrészlet paddal és mediterrán növényvel (Forrás: DMI, 1912)



7/k. Banánfa és pálma a kastélykertben (Forrás: DMI, 1912)

8. melléklet – díszkiültetések a bástyák előtt



8/a. Magastörzsű rózsák a nyolcszögletű barokk torony előtt a 20. század elején és napjainkban. (Forrás: bal oldali fotó: a Bethlen család fotóalbuma, 1929; jobb oldali fotó: a szerző felvétele, 2023.02.)



8/b. Évelőágy piros gyűszűvirággal a 20. század elején és napjainkban. (Forrás: balra DMI, 1912; jobbra: a szerző felvétele, 2023.01.)

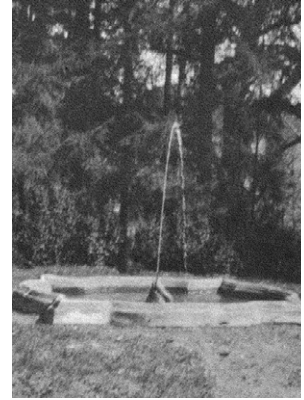
9. melléklet – Történeti vízarchitektúrák



9/a. (Forrás: DMI, 1912)

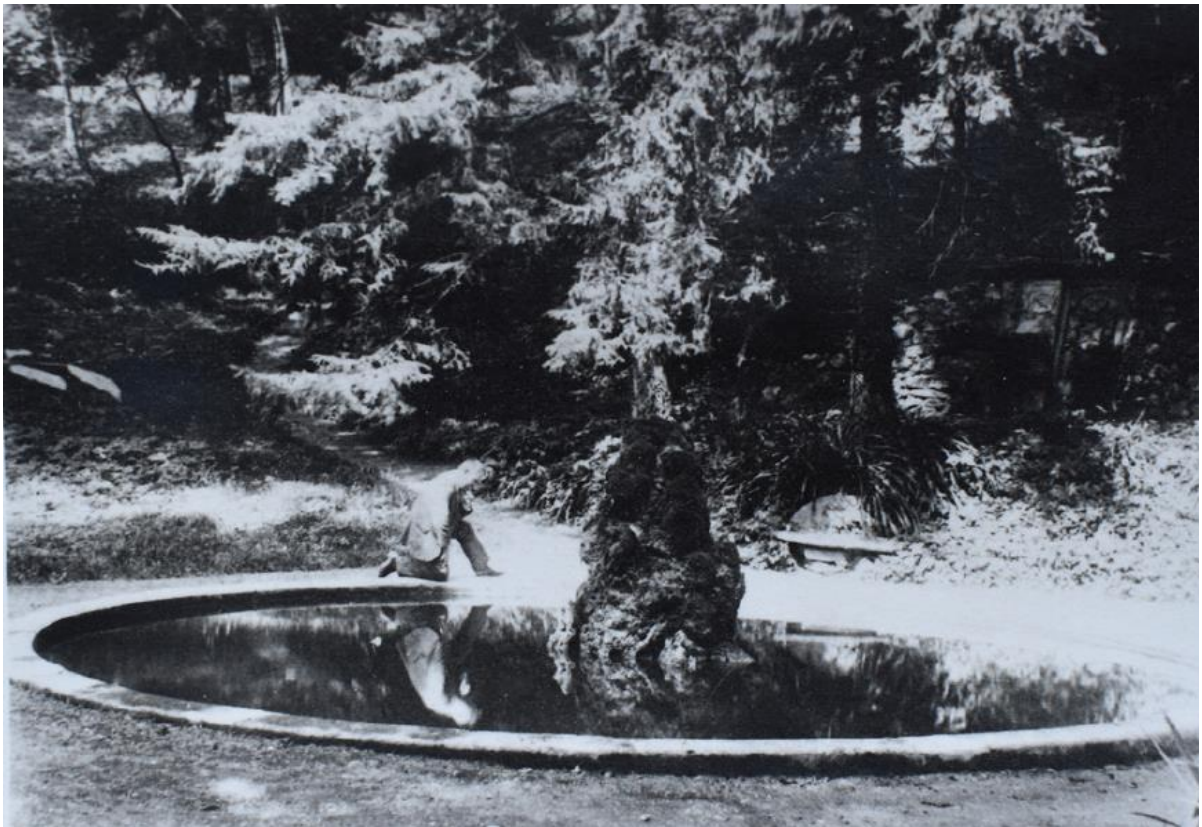


9/b. (Forrás: Bethlen család fotóalbuma, 1929)



9/c. (Forrás: Bethlen család fotóalbuma, 1927)

9/ a-c. Díszmedence szökőkúttal a kert keleti lejtőjén.



9/d. Kör alakú díszmedence sziklaképződménnyel (vagy egy medvét két boccsal ábrázoló kőszoborral) a közepén a kert délkeleti lejtőjének lábánál. A háttérben, a fenyők árnyékában a Bethlen család síremléke (kripta).

(Forrás: DMI, 1912)



9/e. Kerti rusztikus faházikó a kör alakú díszmedencétől délkeletre. (Forrás: DMI, 1912)



9/f. A kör alakú díszmedence helye napjainkban. (Forrás: a szerző felvétele, 2023.08.)



9/g-h. A Bethlen család temetkezési helye faragott sírkövekkel. Elias Nicolai szobrász munkái 1631-ből.(Forrás: DMI 1912, 1952)



9/i. A fennmaradt síremlék (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)

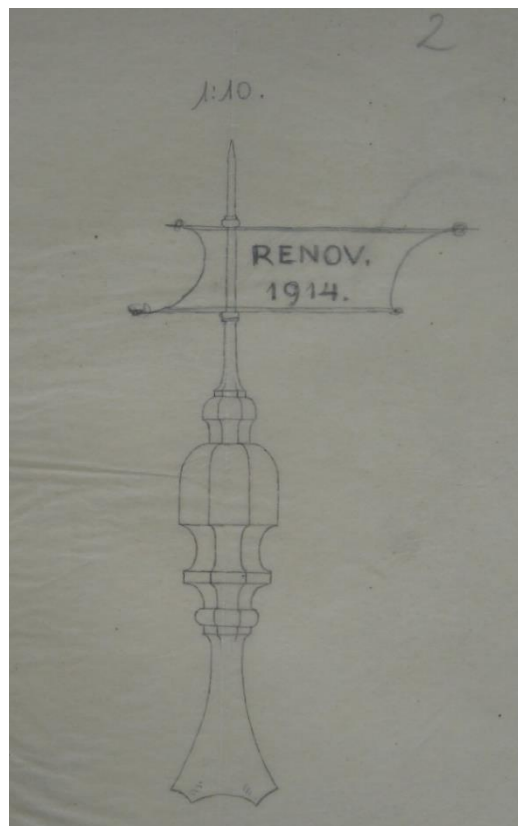
10. melléklet – kerti pavilonok



10/a. „Mór háza”- díszes homlokzatú kerti pavilon (Forrás: Sandru Vasile Cornel személyes archívuma, a pontos datálás nem ismert)

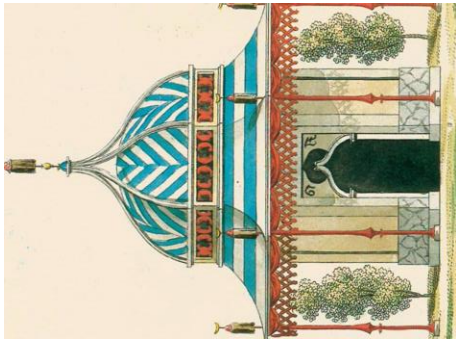


10/b. Keleti stílusjegyekkel rendelkező (Forrás: DMI, 1912)



10/c. Pléhvitorla felújítási terve 1914-ből (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

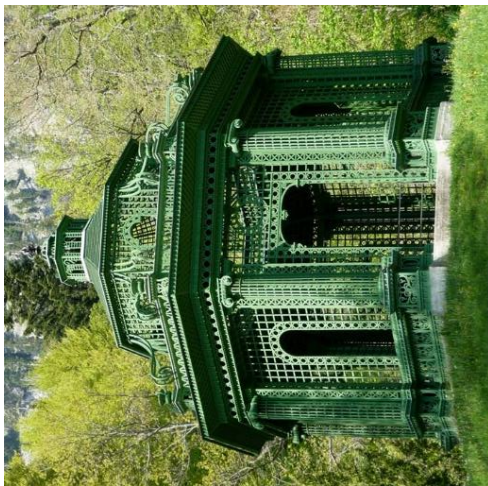
11. melléklet - Különböző európai parkok zenepavilonjai a keresdi kastélypark zenepavilonjával összehasonlítva.



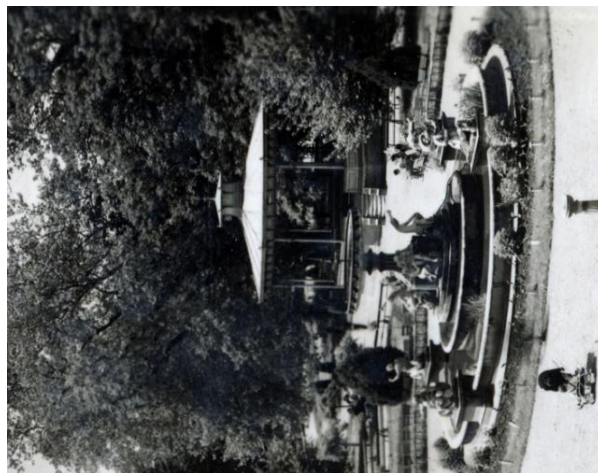
11/  
a



11/  
d



11/  
b



11/  
e



11/  
c



11/  
f

Forrás: 11/a. de Bay, P.; Bolton, J. (2007): *Garden Mania*, Thames and Hudson, London. p. 75.; 11/b Linderhof, Austria, zenepavilon (pinterest.com); 11/c. Sheffield, UK, Weston Park, üvegfalú zenepavilon (fotó Sárospataki Máté, 2011); 11/d. Fertőd, Esterházy-kastély rózsakerti pavilonja (fotó: Sárospataki Máté, 2020). 11/e –Sétatér\* -Kolozsvár, 1941, Fortepan/ 165177 (<https://fortepan.hu/>); 11.f. A keresdi Bethlen kastélypark zenepavilonja (DMI, 1912)



12. melléklet – A kerti tó és környezete



12/a. Kerti tó szigettel a közepén. Háttérben a tekepálya (hosszú épület) és törpelak („Fachwerk” szerkezetű házikó) A tó és az épületek között sziklakert volt. (Forrás: Sandru Vasile Cornel személyes archívuma, a pontos datálás nem ismert)

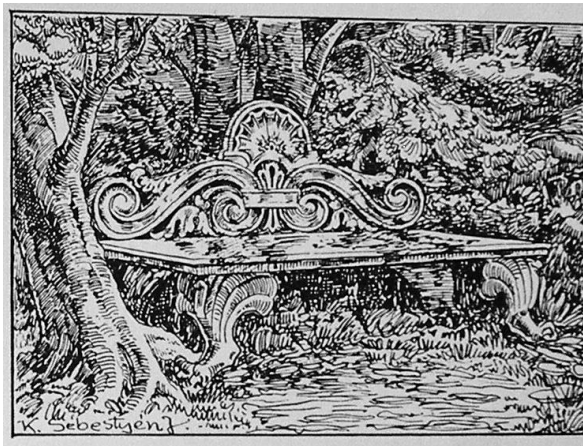


12/b. Felnagyított részlet a sziklakert oszlopos köveivel és törpelakkal (Forrás: Sandru Vasile Cornel személyes archívuma, a pontos datálás nem ismert)



12/c. A kerti tó szigettel (Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)

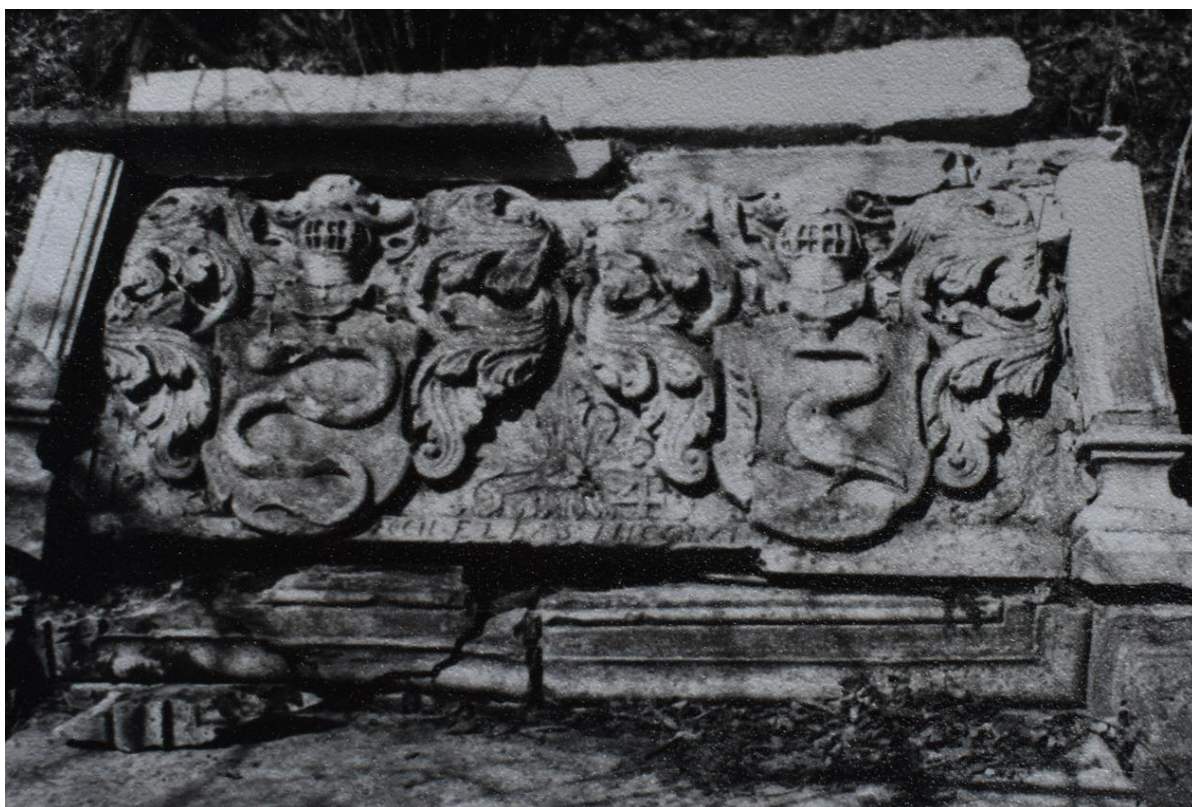
13. melléklet – a kert padjai



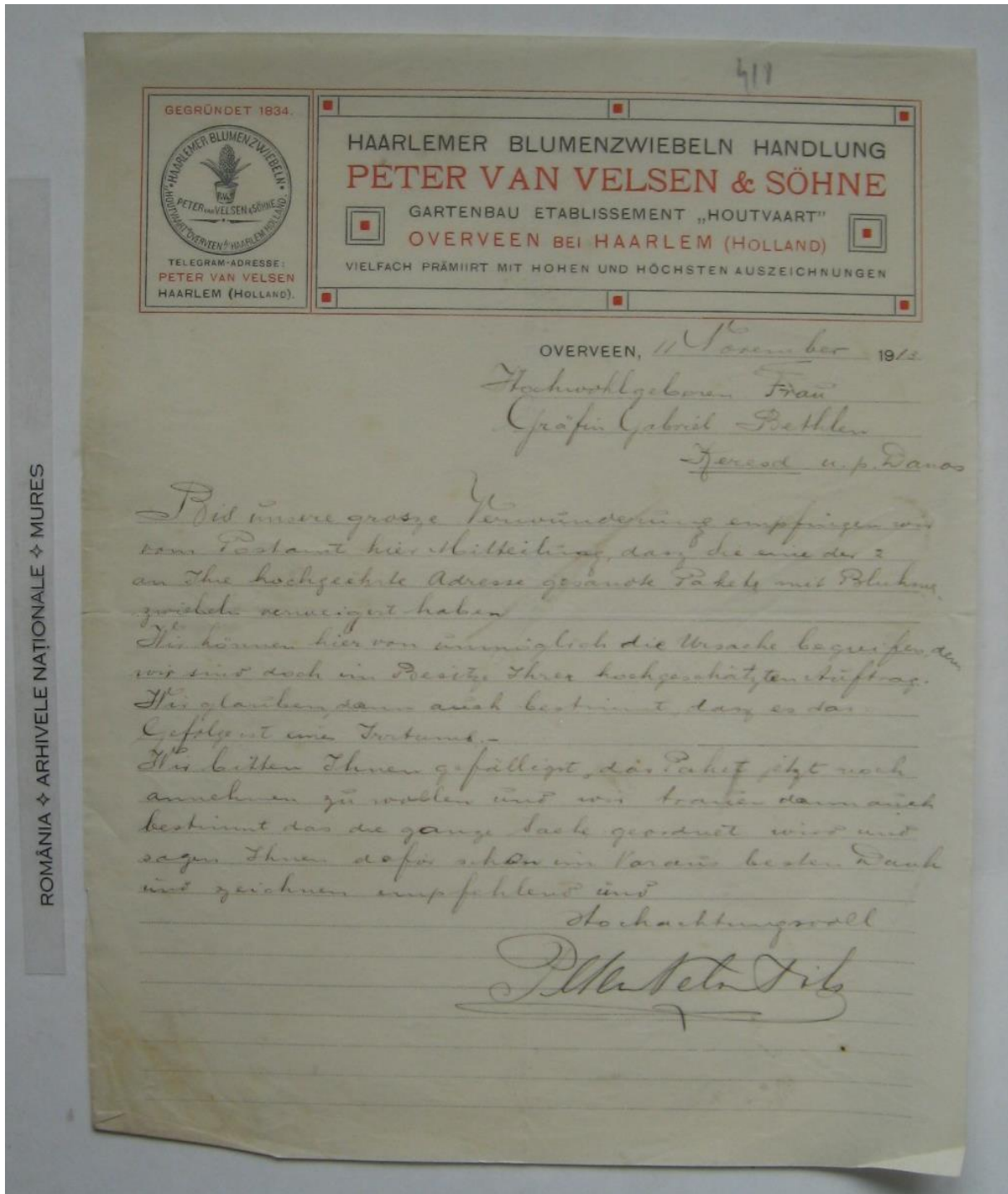
13/a. A keresdi kastélykert egyik díszes padjának rajza a 20. század elejéről. (Forrás: Dr. Lukinich Imre: A Bethleni gróf Bethlen család története Athenaeum Rt., Budapest, 253.)



13/b. Bethlen és Váradí címeres faragott kőlap kerti támlás padként felhasználva (Forrás: DMI, 1912)



13/c. Faragott kőlap részlet - A Bethlen és Váradí család címere (Forrás: DMI, 1952)



A Peter van Velsen und Söhne virágkertészeti (Haarlem, Hollandia) és a keresdi grófnő közötti levelezés. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

83

Nagy-méltóságos Gróf Úr!

Kezves Uram!

Az országos pályavirali közlönyben hirdetett,  
Keresdi kastélyi állásra beküldtem  
Maly József kertész iruát, pályá-  
zatomat. Az kertész íre volt pi-  
ves értesíteni, hogy a kíváncsú  
Mélylóságos Gróf Urhoz küldjem be.  
Hízláratlal kérem a Nagy-méltóságos Gróf Urat,  
ha engem ezen kertészi állásra  
felvenni kegyeskedne. Azon fejed,  
hogy igyekezetemmel Nagy-méltó-  
ságodnak megelégedését kérdeud-  
jem.

Maly József kertész íre értesített, hogy ezen állá-  
sal járó fizetésről, Nagy-méltosá-  
gú Gróf Úr, fog értesíteni.  
Hízláratos kérem megismétlésével, maradtam  
Nagy-méltóságodnak

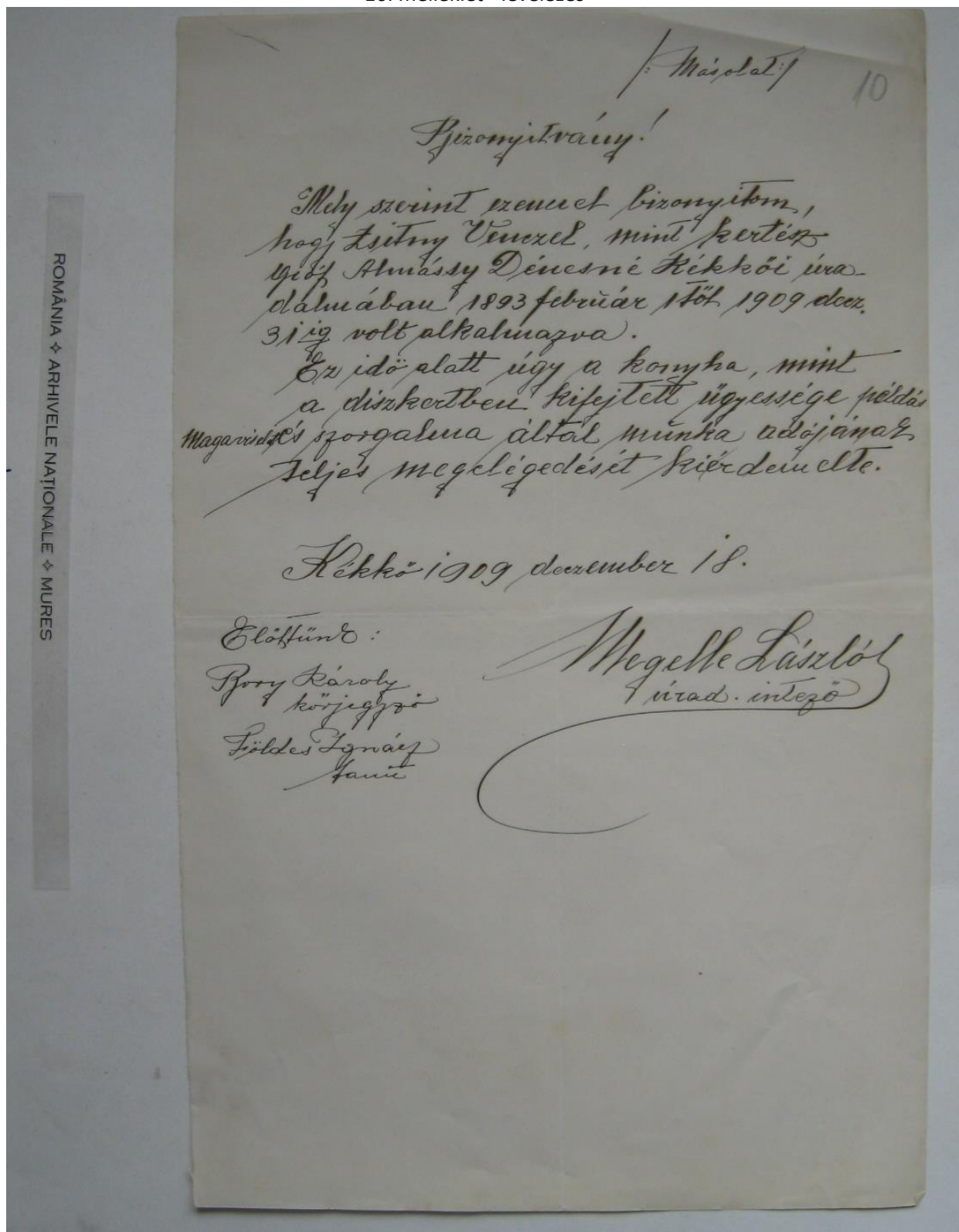
i. p. Zsitny, 1914. decz 28.

Zosárfüdő, Nagyrád von.

Hízláratos szolgálja.

Zsitny Vencel  
& kertész

Zsitny Vencel kertész jelentkezési levele a keresdi kastélykertben hirdetett kertész állására. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)



Magelle László uradalmi intéző által hitelesített ajánlólevél Zsitny Venczel részére a keresdi kastélykert kertész munkakörének betöltésére.  
(Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

Mures 24 Decembar 1914.

70

Hochgräfliche Gnade!

Ich melde gehorsamst dass es mir gelungen durch Offerte im Orosagos Pályasati-Körlöng einen älteren Gärtner zu finden, ich hoffe dasdenselbe den kienigen Anforderungen entsprechen wird.

Beiliegend erlaube mir sein Gesuch und Zeugnisabschriften zu unterbreiten, gleichzeitig habe denselben geschrieben er soll sich an Ew: Gnaden zu melden des Gehaltes wegen, da ich nicht wüßte welchen Gehalt Ew: Gnaden zu geben gemessen gerühen.

Zur Information erlaube mir mein Gehalt aufzuzeichnen wie folgt:  
 Jährlich 400 Kronen. 15 hektl. Frucht halt Weizen halt Kuttirte,  
 2 Kühe zu halten, 1 Fockfeld (1200<sup>m</sup>) 20 Kq. Speck, 24 Kq. Salz,  
 12 Kq. Kezen, 120 Hk. Wein, Holzung und Beheizung  
 10% von Kopper und Obstverkauf.

Hochgräflichen Gnaden  
 gehorsamster Diener  
 Josef Malý

Maly József kertész jelentkezési levele a keresdi kastélykertben meghirdetett kertész munkakör betöltésére. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

18. melléklet – kerti munkásokkal és munkálatokkal kapcsolatos dokumentumok

93

~~FRANK MIHÁLY F. FIÁ~~  
 TERVEZÉSI ÉS ÉPÍTÉSI IRODÁJUK  
 TORDÁN.  
 Telefonszám 62.

### Előmérés költségszámítás.

Millszagos Graf Bethlen Bálint és kistokai  
 kisintéző országjáról. -

Sor- szám	A tárgy megnevezése	fm.	m <sup>2</sup>	m <sup>3</sup>	Egység ár		Pénzösszeg összesen	
		méterben			K	L	K	L
1.	Föld kivétel a vízaj járó részre a k. b. b. b. Föld anyag ellenőrzésénél.							
	12.70 h.	12.70						
		4.60	58.70					
	1.00			58.70				
	an alap fal helyéről 12.70 + 12.70 (4.00) =	41.40						
	0.30							
	0.20		2.40					
	Föld kivétel összesen m <sup>3</sup>			61.27	1.50		91.90	
2.	Alap a felmérés fele- rész pontlány, cement, be- földölés 1:10 kivétel a súlyban selyemként dohányosul a műkei- ge mint a alvanyok h adással.							
	12.70 x 0.30 x 0.60			6.15				
	12.70 x 0.30 x 1.00			5.80				
	(4.00 x 0.30) x 0.30 x 1.60			3.24				
	összesen			15.19	19.-		292.40	
	Átvétel:						390.39	

ROMÂNIA ♦ ARHIVELE NAȚIONALE ♦ MUREȘ

W. Tarkis Filiz Akademiyesi Kurumu

18/a. Előzetes költségszámítás 1910-ből egy virágház (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)



**Oscar R. Mehlhorn**  
Schweinsburg

Spezialfabrik für Gewächshausbau  
Melzungsanlagen u. Frühbeefenster  
General-Vertreter für Österreich-Ungarn und  
Balkan:

Albert Leidhold, Wien IX,  
Liechtensteinstraße 45 A

Filialen:

Breslau, Hamburg, Wiesbaden,  
München, Berlin,

Telephon 17.733

Österreichischer Postscheck 105.445  
■ ■ Ungarischer Postscheck 32.793  
S.

401  
Wien, den 7. Juni 1913.  
IX, Liechtensteinstraße 45 A.

Sr. Hochgeboren

Herrn

Graf Bethlen G a b o r

K e r e s d . u . p . D a n o s .  
=====

Mein erg. Schreiben vom 2. April l. J. nebst Katalog-  
sendung in Ihren w. Besitze hoffend, erlaube ich mir hierdurch  
die höfl. Anfrage, wie meine Kataloge Ihren Beifall gefunden  
haben, und wie weit die projektierte Glashausangelegenheit ge-  
diehen ist.

Nachdem ich in aller Kürze in Ungarn geschäftlich  
zu tun habe, und auch in dortige Nähe komme, würde ich mir ein  
besonderes Vergnügen daraus machen, bei Ihnen unverbindlich  
und kostenlos mit vorsprechen zu können, um die ganze Bauange-  
legenheit einer eingehenden Erörterung zu unterziehen, so dass  
man gleich von vornherein ein Ihren Wünschen entsprechendes Pro-  
jekt ausarbeiten könnte.

Ich erbitte mir einen gesch. Rückbescheid, ob und wann  
Ihnen mein Besuch angenehm wäre und empfehle mich in d. dieser Er-  
wartung

mit aller Hochachtung!

Oskar R. Mehlhorn  
General-Vertreter: Albert Leidhold

*Leidhold*

18./b Albert Leidhold, az Oskar Mehlhorn (Schweinsburg) cég képviselőjének levele amelyben ingyenes keresdi terepszemlét ajánl fel Bethlen Gábornak a jövőbeli együttműködés reményében az üvegházépítés kapcsán. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

Közös János Martialisok

	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1916	6		1	2	1/2							
Január	12		2	3	1							
Február	12		2	3	1							
Március	12	1	2	3	1							
Április	12		2	3	1							
Május	12		2	3	1							
Június												

18/c. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

Szőlő és borsművelés 1913. Április

Név	Művelés					Ár	
	1	2	3	4	5	100 fill.	160 fill.
Tóth Mihály	1	1	1	1	1	6	9 60
Mulcsalain Sándor	1	1	1	1	1	6	9 60
Kócsis Mikulás	1	1	1	1	1	5	8
Beregyei Erzsébet			1	1	1	3	3
" " Ána			1	1	1	3	3
Csarba Maria			1	1	1	3	3
Luka János	1/2					1/2	60
Lukácsy Marta	1	1				2	2
Mulcsalain Maria	1	1				2	2
Ruzsálics Maria	1/2	1				1 1/2	50
" " Falecia	1/2					1/2	25
Luka Ána	1/2	1/2				1	1
Santa Róza			1	1		2	2
<b>Összesen</b>	<b>5</b>	<b>6 1/2</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>35 1/2</b>	<b>45 25</b>

Kérsd 1913. április 27-én  
Mihály József

18/d. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

Kerti munkások 1913 május

Munkás neve	Május					Május végén	Munka		Teljes összeg
	5	6	7	8	9		10	160	
Foth Miklós	1	1	1				3	4	80
Mulcselan Sándor	1	1					3	4	80
Kalla Péter	1	1	1	1			5	7	
Kölcse Nikollae	1	1					2	3	20
<b>Összesen</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>13</b>	<b>18</b>	<b>28</b>	<b>50</b>

Kérsd 1913 május 10-én

Maly' József

18/e. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

Kerti munkások május

Munkás neve	Május					Május végén	Munka		Teljes összeg
	26	27	28	29	30		31	120	
Atanasiu Nikulae			1/2	1/2		1/2		1	60
Foth Miklós			1/2			1/2			80
Mulcselan Sándor			1/2			1/2			80
Taropa Familye			1/2			1/2			60
Letancku Marie			1/2			1/2			60
Kaluta Marie			1/2			1/2			60
Poparu Marie			1/2			1/2			60
Taropa Marie			1/2			1/2			60
Bojari Familye			1/2			1/2			80
Hajduku Marie			1/2			1/2			60
Székely Marta			1/2			1/2			60
Kegedus Róza			1/2			1/2			60
idős. Rumalin Nikulae irányításánál	1	1	1/2			2 1/2		3	30
Lip Róza			1/2			1/2			60
Kert Konalás								9	
<b>Összesen</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>10 1/2</b>	<b>10 1/2</b>	<b>10 1/2</b>	<b>10 1/2</b>		<b>21</b>	<b>90</b>

Kérsd 1913 május 31-én

Maly' József

18/f. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

5013/1

Névazonosító felső Maros megye november 1913

		123956		120	200 fill
1.	Lupa Ilj's Balutz	111	3	"	3 60
2.	Kottis Samu	111	2	"	2 40
3.	Medra Zsuzs	111	2	"	2 40
4.	Rodak György	111	2	"	2 40
5.	Rodak Mikulcs	111	2	"	2 40
6.	Rodak Péter	111	2	"	2 40
7.	Russalia Mikulcs	111	2	"	2 40
8.	Flad Zsuzs	111	2	"	2 40
9.	Rojku Zsuzs	111	1	"	1 20
10.	Balutz Fasilije	111	1	"	1 20
11.	Fojku Zsuzs	111	2	"	2 40
12.	Horvath Zsuzs	111	2	"	2 40
13.	Satjka Efrim	111	1	"	1 20
14.	Sáros Fasilije	111	1	"	1 20
		2919	25		30 00

Kézirat 1913 nov. 6<sup>ta</sup>

Maly' József

18/g. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

51

Gyümölcsfa-ültetés november 1913

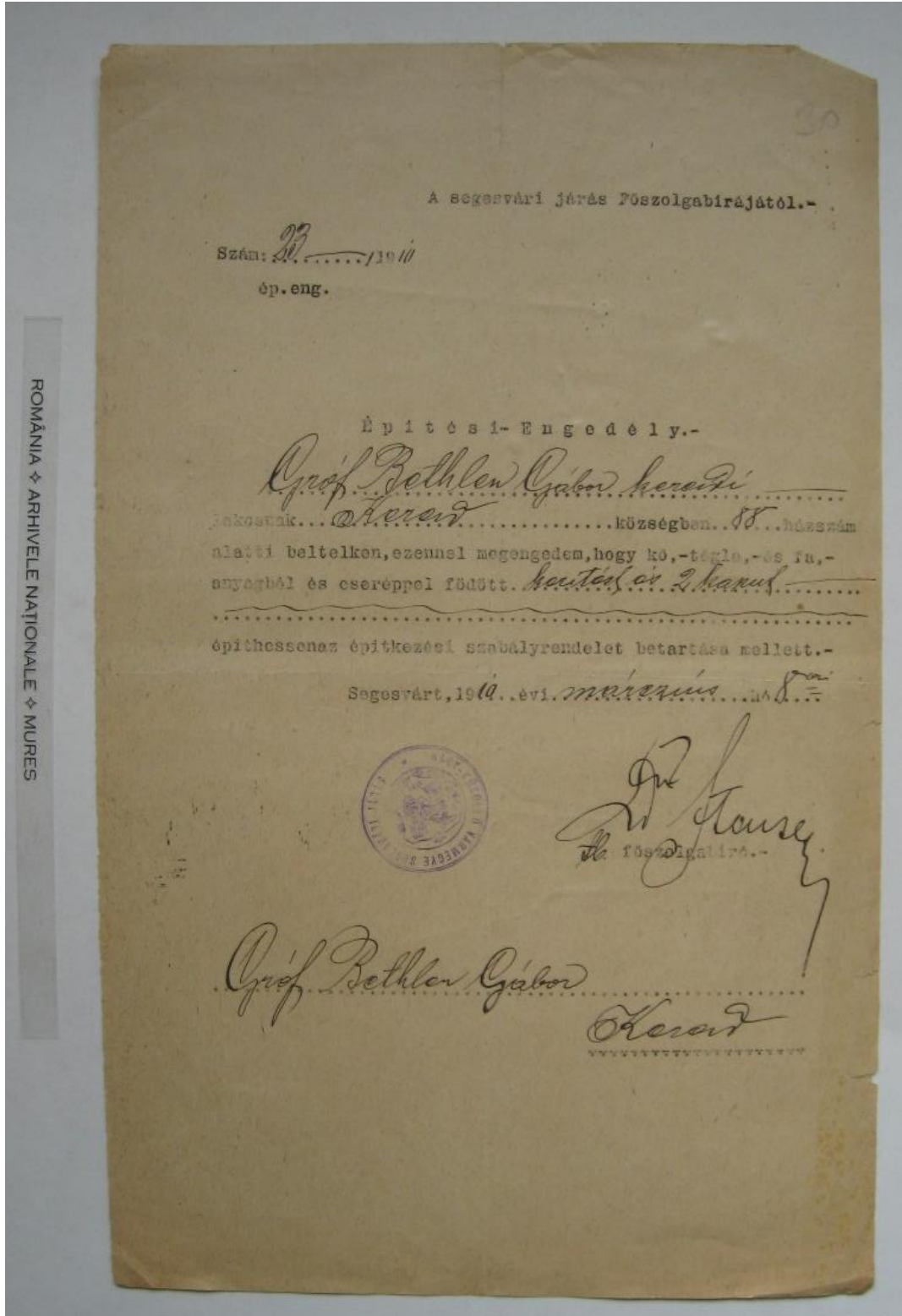
		123956		120	200 fill
1.	Lupa Ilj's Balutz	111	2	"	2 40
2.	Kottis Samu	111	3	"	3 60
3.	Medra Zsuzs	111	2	"	2 40
4.	Rodak György	111	3	"	3 60
5.	Rodak Mikulcs	111	3	"	3 60
6.	Rodak Péter	111	3	"	3 60
7.	Russalia Mikulcs	111	3	"	3 60
8.	Flad Zsuzs	111	2	"	2 40
9.	Rojku Zsuzs	111	1	"	1 20
10.	Balutz Fasilije	111	2	"	2 40
11.	Bojan Rostaj	111	2	"	2 40
12.	Sáros Sáros	111	1	2 100	1
13.	Satjka Efrim	111	3	"	3 60
14.	Fojku Zsuzs	111	3	"	3 60
		7130,33			39 40

Kézirat 1913 nov. 6<sup>ta</sup>

Maly' József

18/h. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

19. melléklet – kapu és kerítés építési engedély



A Segesvári Járási Hivatal által 1910.03.05-én kibocsátott engedély két kapu és kerítés építésére a park körül. (Forrás: Román Nemzeti Levéltár, Maros megyei fiók)

20. melléklet - Kilátások a kastélyból



Kilátás a tóra a nyolcszögletű toronyból  
(Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)

Kilátás a keleti lejtőre  
(Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)



Kilátás déli irányba az öregtoronyból  
(Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)

Kilátás a kertész háza felé a délkeleti bástyából  
(Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)

21. melléklet –Történeti látványkapcsolatok



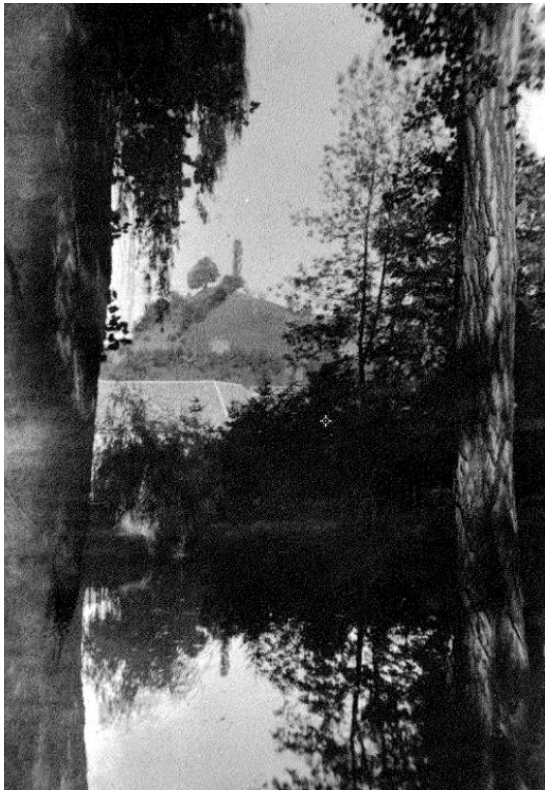
21/a. Látványtengelyek a kerti tó partjáról (Forrás: saját szerkesztés)



21/b. 1-es számú látványtengely, az „Ochsenhorn” domb irányába (Forrás: a Bethlen család fotóalbuma 1929.08.20.)



Az 1-es számú látványtengely napjainkban (Forrás: a szerző felvétele 2023.02.)



21/c. 2-es számú látványtengely, ahol a dombtető tükröződik a tó vizében  
(Forrás: a Bethlen család fotóalbuma 1929.08.20.)



21/d. Az 2-es számú látványtengely napjainkban (Forrás: a szerző felvétele 2023.02.)



21/e. Ugyanaz a dombtető a kastélytól északra fekvő területről (Forrás: DMI, 1912)



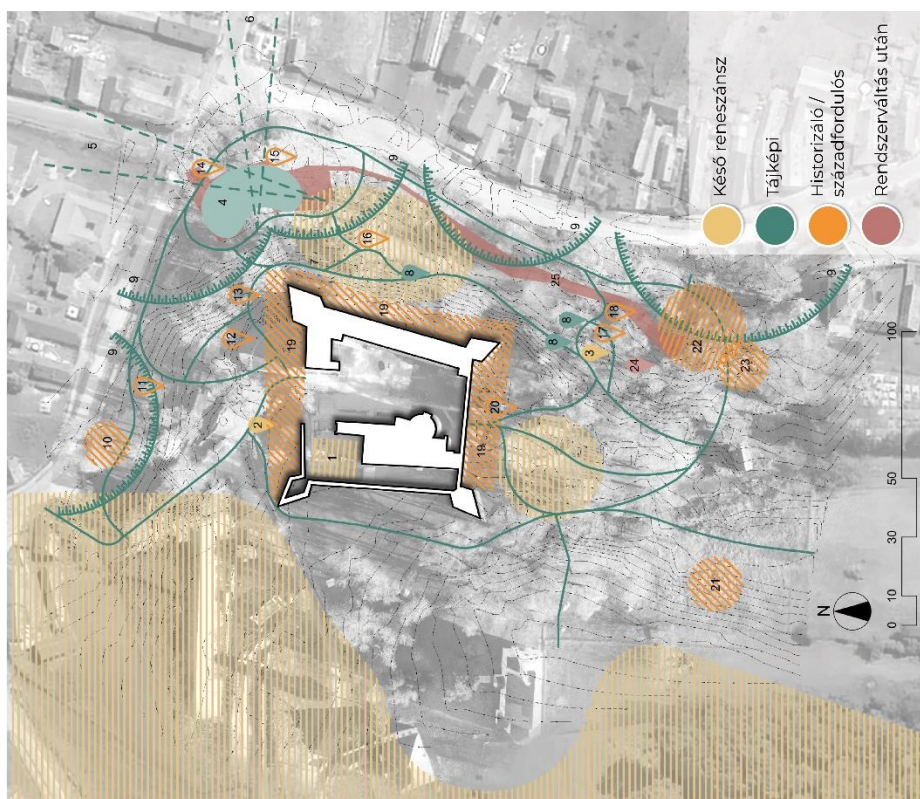
21/f. Ugyanaz a dombtető napjainkban (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)






21/g. A közelmúltban épített, - történetileg nem megalapozott - kőtámfalak  
(Forrás: Dr. Fekete Albert felvétele, 2022 március)

22. melléklet - Épületek, ideiglenes építmények a kastélykertben és a hozzájuk tartozó terepformák és kerttörténeti stíluskorszakok ábrázolása



Megnevezés	Meglévő (jó vagy leromlott állapotban)	Eltűnt
1. Reneszánsz díszkert		
2. A Bethlen és Várad címeres faragott kőlap	x	
3. A Bethlen család síremléke / kripta	x	
4. Kerti tó szigetével a közepén	x	
5. Vízűkör - "Ochsenhorn" domb látványkapcsolat		x
6. Vízűkör - "Ochsenhorn" domb látványkapcsolat		x
7. Úthálózat		x
8. Lépcsők	x (3 darab)	
9. Történeti tereprendezések	x	
10. Mór háza		x
11. Kerek virágágyás		x
12. Kerek dísznövényágyás köedénnyel a közepén		x
13. Magastörzsű rózsák		x
14. Sziklakert a tó partján		x
15. Tekeház és törpeház		x
16. Diszmedence szökőkúttal		x
17. Kerek medence sziklával a közepén		x
18. Ruzsikus faház		x
19. Egzotikus növények a kertben		x
20. Faragott díszes köedények		x
21. Üvegház		x
22. Antik szobrok és virágágy		x
23. Zenepavilon		x
24. Szennyvíztisztító		
25. Csatorna - a patakkal párhuzamosan		

 A területen már nem létező, csak leírásokból, fotókról elmondásukból ismert kerti elemek

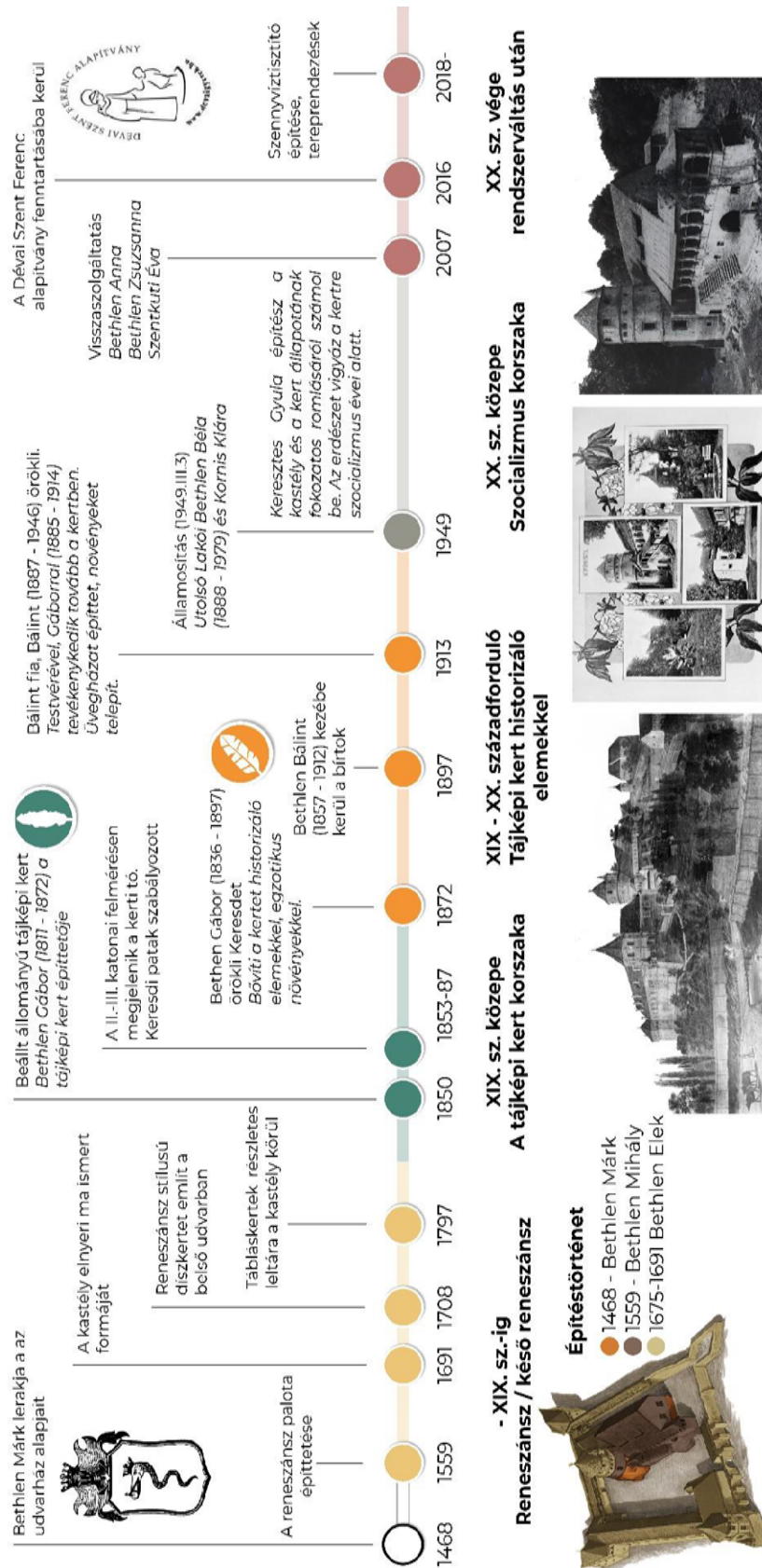
 A területen még létező vagy részben meglévő örökségi elemek

 A területen már nem létező, de leírások és fotók alapján tisztán beazonosítható örökségi elemek

22.a. Kerttörténeti stíluskorszakok térképes ábrázolása

Forrás: saját szerkesztés

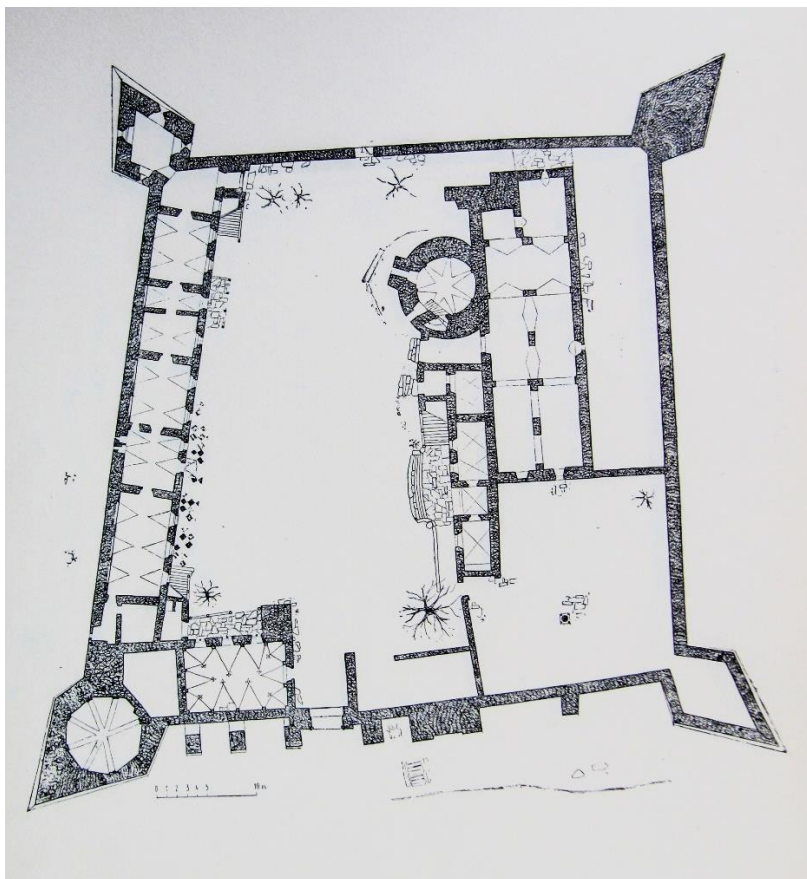
# A kastély-kert együttes története



22.b. Kerttörténeti stíluskorszakok idővonala

Forrás: saját szerkesztés

### 23. melléklet – A belső udvar alakulása



23/a. A bukaresti Ion Mincu főiskola hallgatói által készített alaprajz amely a belső kert és az épület 17. századi állapotát mutatja (Forrás: *Documente de arhitectură din România*. VII. Bukarest, 1962. c. kiadvány)



23/b. 19. századi metszet (Forrás: Könyöki József „A középkori várak”, MTA kiadó, Budapest, 1905., 653. ábra)



23/c. A nyugati szárny és donjon rajza 1927-ből (Forrás: Lukinich Imre „A bethleni Gróf Bethlen-család története”, K. Sebestyén József rajza 1927.05.03. dátummal)



23/d. Az öregtorony és a fedett baluszteres feljáró  
(Forrás: DMI, 1952)



23/e. A belső kert északkeleti sarka (Forrás:  
DMI, 1971)



23/f. A nyugati szárny és a belső kert leromlott  
állapotban (Forrás: Radu Oltean felvétele, 1994)



23/g. A nyugati szárny új tetővel (Forrás:  
[http://art-  
historia.blogspot.com/2011/03/castelul-de-la-cris-  
mures.html](http://art-historia.blogspot.com/); megtekintés: 2023.02.01.)

24. melléklet - A donjon és loggia környéke



24/a. A donjon előtti fa és élő növények amelyek eltűntek a XX. század során. Arborele și plantele perene din fata donjonului care au dispărut pe parcursul secolului al XX-lea. (Forrás: Arhiva KÖH fotótára, Ltsz: 147 871)



24/b. Az öregtorony és loggia (Forrás: DMI, 1965)

25. melléklet – Hangulatképek a belső udvarról



25/a. A belső udvar

(Forrás: Lukinich Imre „A bethleni Gróf Bethlen-család története” 244. ábra)



25/b. A keleti szárny a belső udvar felől (Forrás: Lukinich Imre „A bethleni Gróf Bethlen-család története” 102. ábra)

26. melléklet - A keleti szárny környezetének fejlődése



26/a (Forrás Arhiva KÖH fotótára Cultural din Ungaria, 147.873 N)



26/b. (Forrás: DMI, 1912)



26/c. (Forrás: DMI, 1965)



26/d. (Forrás: Sandru Vasile Cornel felvétele, 2007)



26/e. Az északkeleti sarok napjainkban (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)



27. melléklet - A belső udvar déli oldalának fejlődése



27/a. A belső udvar déli fala előtti fák (Forrás: DMI, 1965)



27/b. A belső udvar déli fala napjainkban, a fák nélkül (Forrás: a szerző felvétele, 2023.02.)

## 28. melléklet - A déli bejárat alakulása



28/a. A délnyugati bástya és a déli kapu előtti kis építmény. (Forrás: Lukinich Imre „A bethleni Gróf Bethlen-család története”, rajz: K. Sebestyén József, 1927)



28/b. A déli kapu és konyha épülete, előtte a díszes faragott kőedényekkel. (Forrás: DMI, 1952)



28/c. A déli kapu, a konyha és az út, a faragott kőedények nélkül (Forrás: DMI, 1965)



28/d. A déli oldal jelenlegi állapota (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)

29. melléklet - Régészeti feltárások



Feltárt vízvezető kanális  
(Forrás: Bencze Ünige et al.: Megelőző régészeti feltárási jelentés és dokumentáció. Keresd, Bethlen kastély - Részlet fotók S3/2020 – 2. kép)

30. melléklet – tájképi kertek egzótái

sorszám	Egzóta fajok erdélyi 19. századi tájképi stílusú kastélykertjeiben	Egzóta fajok a keresdi Bethlen kastély kertjében (2022)
1	<i>Platanus x acerifolia</i> (64)	<i>Platanus x acerifolia</i>
2	<i>Aesculus hippocastanum</i> (45)	<i>Aesculus hippocastanum</i>
3	<i>Ginkgo biloba</i> (41)	<i>Ginkgo biloba</i>
4	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea' (41)	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea'
5	<i>Pinus nigra</i> (39)	
6	<i>Liriodendron tulipifera</i> (37)	<i>Liriodendron tulipifera</i>
7	<i>Sophora japonica</i> (33)	<i>Sophora japonica</i> 'Pendula'
8	<i>Abies ssp.</i> (31)	<i>Abies alba</i>
9	<i>Juglans nigra</i> (31)	
10	<i>Quercus robur f. fastigiata</i> (30)	<i>Quercus robur</i> 'Pyramidalis'
11	<i>Magnolia spp.</i> (28)	
12	<i>Quercus rubra</i> (27)	
13	<i>Sequoiadendron giganteum</i> (26)	
14	<i>Gymnocladus dioica</i> (24)	<i>Gymnocladus dioica</i>
15	<i>Gleditsia spp.</i> (23)	<i>Gleditsia triacanthos</i>
16	<i>Catalpa bignonioides</i> (23)	
17	<i>Taxodium distichum</i> (22)	<i>Taxodium distichum</i>
18	<i>Pinus strobus</i> (20)	
19	<i>Pinus sylvestris</i> (20)	
20	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (20)	







Az erdélyi tájképi kertekben a 19. században előforduló egzotikus fajok legnépszerűbb fajtái (zárójelben azon kertek száma, amelyekben ezek a fajok előfordultak - csökkenő sorrendben)<sup>9</sup>, összehasonlítva a keresdi kastélykertben előforduló fajokkal.

A táblázatból kitűnik, hogy a Keresden található összes értékes egzóta (11 ma is fellelhető faj) a korszak legjellemzőbb fafajai közé tartozik.

<sup>9</sup> Sárospataki Máté (2014): *Dendrológiai kertek a 19. századi magyarországi kertépítészetben*. Doktori értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola Témavezető: Fekete Albert

31. melléklet - Meglévő fák kategorizálása a fafelmérés alapján (2022)



- |  |  |   |  |   |  |
|--|--|---|--|---|--|
|  Lombos fák |  Túlevelű fák |  Történeti és stilisztikai érték |  Dendrológiai érték |  Ökológiai érték |  Semleges egyedek |
|--|--|---|--|---|--|

Forrás: saját szerkesztés

## 32. melléklet - A 2022-ben készült fafelmérés

Azonosító	Tudományos megnevezés	Magyar megnevezés	Törzsátmérő	Korona átmérő	Törzsmagasság
1	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea'	bükk (piros levelű)	130	13	4
2	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	42	4	8
3	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	55	6	8
4	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	53	5	7
5	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	47	4	8
6	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	65	9	3,5
7	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	55+45	3,5+2	3
8	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	60	6	3,5
9	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	65	8	4
10	<i>Abies alba</i>	közönséges jegenyefenyő	55	7	7
11	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	65	8	8
12	<i>Larix decidua</i>	európai vörösfenyő	45	6	6
13	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	53	4	5
14	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	2,5	4,5
15	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	50	3	4
16	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	3	5
17	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	45	4,5	6
18	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	38	3,5	4,5
19	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	30	3	7
20	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	70	13	6
21	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	170	15	6
22	<i>Quercus robur</i> 'Pyramidalis'	tornyos tölgy	140	10	5
23	<i>Acer platanoides</i>	korai juhar	100	16	2
24	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	65	6	4
25	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	53	5	5
26	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	50	6	5
27	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	60	6	3
28	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	65	6	5
29	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	65	10	5
30	<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	30+25	7	3
31	<i>Platanus acerifolia</i>	közönséges platán	120	14	2
32	<i>Platanus acerifolia</i>	közönséges platán	170	15	3
33	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	73	10	5
34	<i>Platanus acerifolia</i>	közönséges platán	124	30	3

35	<i>Platanus acerifolia</i>	közönséges platán	133	15	2,5
36A	<i>Acer negundo</i>	zöld juhar	12	3	2,5
36B	<i>Acer negundo</i>	zöld juhar	8	2	2,5
37	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	74	8	1,5
38	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	48	6	5
39	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	80	14	4
40	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	64	8	3
41	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	48	4	5
42	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	43	5	3
43	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	33	4	4,5
44	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	26	4	5
45	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	83	6	7
46	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	60	5	4
47	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	57	6	2
48	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	57	8	3
49	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	58	10	4
50	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	44	6	3,7
51	<i>Gymnocladus dioicus</i>	vasfa	64	11	3
52	<i>Gymnocladus dioicus</i>	vasfa	70+57	12	5
53	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	63	8	9
54	<i>Gymnocladus dioicus</i>	vasfa	45	8	9
55	<i>Acer negundo</i>	zöld juhar	70	7	4
56	<i>Liriodendron tulipifera</i>	amerikai tulipánfa	57	7	2
57	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	67	10	5
58	<i>Sophora japonica Pendula</i>	csüngő japánakác	38+35	6	3
59	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	60	8	6
60	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	81	8	8
61	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	47	6	5
62	<i>Acer negundo</i>	zöld juhar	65	12	2
63	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	64	4	10
64	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	77	5	9
65	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	52	5	6
66	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	122	13	2,5
67	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	76	8	2,5
68	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	57	6	4
69	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	55	7	5
70	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	37	5	2,5
71	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	45	7	5

72	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	77	11	7
73	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	42+62	10	2,5
74	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	20	5	1,5
75	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	63	9	2
76	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	57	3	15
77	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	82	10	6
78	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	56	9	5
79	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	105	11	5
80	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	67	8	3
81	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	54	8	3
82	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	78	7	4
83	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	55	6	3
84	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	64	11	3
85	<i>Alnus glutinosa</i>	enyés éger	90	9	3
86	<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	47	6	4
87	<i>Populus tremula</i>	rezgő nyár	360 (270)	25	4
88	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	54	6	3
89	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	68	8	4
90	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	83	13	3
91	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	82	14	2
92	csonk	-			
93	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	57	7	
94	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	96	12	1
95	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	39	7	2
96	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	44	7	3
97	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	82	14	4
98	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	95	12	4
99	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	76	14	6
100	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	33	6	4
101	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	36	8	3
102	<i>Alnus glutinosa</i>	enyés éger	58	9	3



103	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	74	8	4
104	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	92	10	5
105	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	50+50	5	2
105A	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	10	12
106	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	40	9	2
107	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	100	14	6
108	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	50	5	8
109	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	4	7
110	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	45	4	9
111	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	5	7
112	<i>Pinus nigra</i>	feketefenyő	50	4	12
113	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	80	14	3
114	<i>Pinus nigra</i>	feketefenyő	30	3	10
115	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	60+40	11	2,5
116	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	50	9	2,5
117	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	30	3	9
118	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	50	11	2,5
119	<i>Carpinus betulus</i>	közönséges gyertyán	25	6	1,5
120	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	30	8	3
121	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	35	9	3
122	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	40+50	11	4
123	<i>Taxodium distichum</i>	fésűs mocsárciprus	120	10	3
124	<i>Fagus sylvatica</i>	bükk	110	13	1,5
125	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	110+80+75	25	5
126	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	80+80+75	25	3
127	<i>Juglans regia</i>	dió	35	7	3,5
128	<i>Gleditsia triacanthos</i>	lepényfa	35	6	3
129	<i>Gleditsia triacanthos</i>	lepényfa	45	7	5
130	<i>Acer platanoides</i>	korai juhar	130	12	1,5
131	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	110	8	5
132	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	70	14	2
133	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	54	9	3
134	csenk	-	-	-	-
135	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	90	7	3
136	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	90	8	7
137	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	100	12	9
138	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	40	13	11
139	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	50	4	7
140	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	50	6	3
141	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	40	8	7
142	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	35	3	2

143	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	120	17	3
144	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	50	4	6
145	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	60	5	7
146	<i>Ginkgo biloba</i>	páfrányfenyő	150	15	2
147	<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	90	16	2
148	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	80	14	2
149	<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	70	6	2
150	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	90	12	7
151	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	40	8	2
152	<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	60	9	1,8
153	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	90	11	6
154	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	100	18	5
155	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	30	6	1,8
156	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	50	6	3
157	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	40	4	2
158	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	35	5	5
159	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	70	8	4
160	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	60	11	2
161	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	70	12	2,5
162	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	70	12	2,5
163	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	120	6	2
164	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	70	8	2
165	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	120	7	1,8
166	<i>Pyrus pyraeaster</i>	vadkörte	80	10	1,8
167	<i>Juglans regia</i>	dió	40	10	1,6
168	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	80	14	5
169	<i>Juglans regia</i>	dió	50	8	4
170	<i>Juglans regia</i>	dió	50	10	1,5
171	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	60	10	2,5
172	<i>Acer campestre</i>	mezei juhar	80	10	3,5
173	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	50+45	11	4
174	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	15	4	2
175	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	55	6	1,5
176	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	160	18	5
177	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	60	8	3
178	<i>Juglans regia</i>	dió	45	10	1,8
179	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	170	16	5
180	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	190	14	4

181	<i>Aesculus hippocastanum</i>	közönséges vadgesztenye	60	7	2,5
182	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	60	5	3
183	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	55	6	7
184	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	80	12	8
185	<i>Betula pendula</i>	közönséges nyír	35	6	2,5
186	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	35	1,8	6
187	<i>Juglans regia</i>	dió	45	10	2
188	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	80	10	6
189	<i>Betula pendula</i>	közönséges nyír	40	6	5
190	<i>Acer pseudoplatanus</i>	hegyi juhar	110	7	3
191	<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kóris	90	9	6
192	<i>Picea abies</i>	közönséges luc	40	6	3

Forrás: SC Absis Studio SRL

33. melléklet - A kert lombkorona borítottság által meghatározott térszerkezete



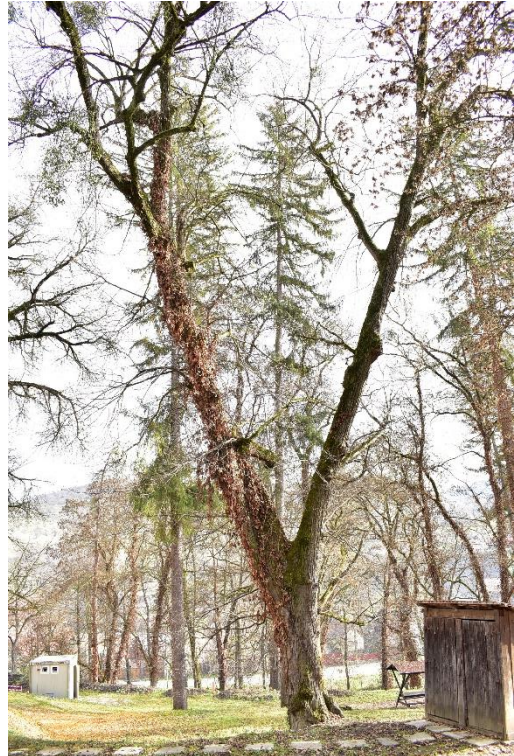
Forrás: Saját szerkesztés

	Felület (m <sup>2</sup> )	Lombkorona borított felület (m <sup>2</sup> )	Borítottsági százalék
A kastély felületével együtt	33011	11306	32,2%
A kastély felülete nélkül	29613	11306	38,2%

34. melléklet - Történeti és stilsztikai értékű fák



Hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*, ssz. 130)



Kislevelű hárs (*Tilia cordata*, ssz. 147)



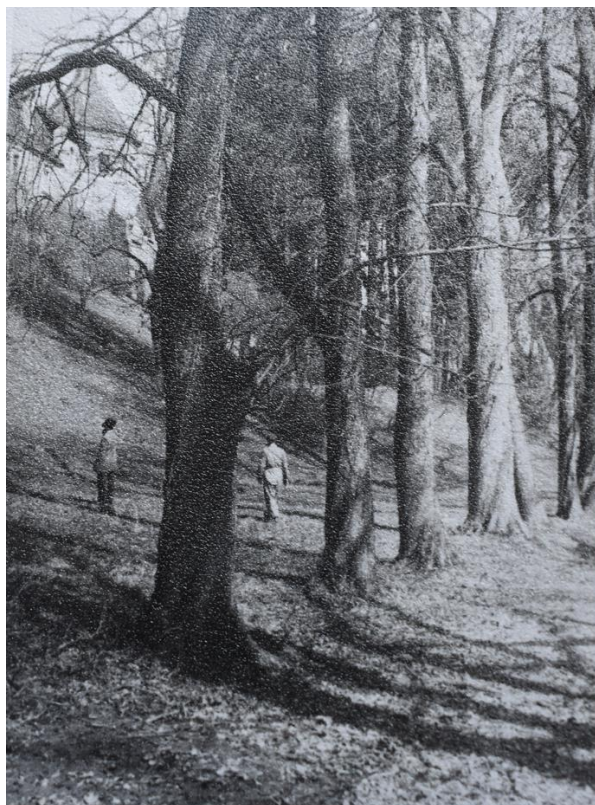
Magas kőris (*Fraxinus excelsior*, ssz. 125-126)



Közönséges bükk (*Fagus sylvatica*, nr. 124)

Forrás: a szerző felvétele, 2023

35. melléklet – Történeti fasorok, facsoportok



35 /a. Kőris és vadgesztenye fasor a keleti lejtő lábánál (Forrás: DMI, 1952)



35/b. Ugyanaz a fasor napjainkban, háttérben az újonnan létesített árokkal (Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)



35/c. Platán facsoport az kert északkeleti sarkában (Forrás: DMI, 1965)



35/d. Ugyanaz a facsoport napjainkban (Forrás: a szerző felvétele. 2023.02.)

36. melléklet - Faragott kőtömb Bethlen János Almakerékről származó címerével. (Jelenleg az ideiglenes kőtárban tárolt kőtömb.)



(Forrás: a szerző felvétele, 2023.01.)

37. melléklet - Dendrológiai értékű fák



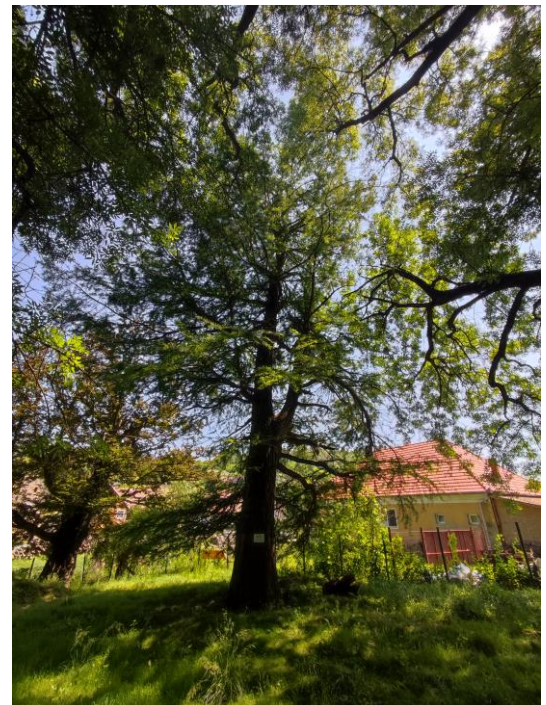
Vértölgy (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea', ssz. 1)



Tornyos tölgy (*Quercus robur* 'Pyramidalis', ssz. 22)



Páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*, ssz. 146)



Mocsárciprus (*Taxodium distichum*, ssz. 123)

Forrás: a szerző felvétele, 2023



## 38. melléklet - Értékleltár

Sorszám	Megnevezés	Rreferencia	Meglévő (jó vagy leromlott állapotban)	Eltűnt
1.	Kerti tó, szigettel a közepén	1. felmérési lap	X	
2.	Történeti kert lépcsői	2. felmérési lap	x (3 darab)	
3.	A Bethlen család síremléke, kripta	3. felmérési lap, 9/g-h melléklet	x	
4.	A kertész háza	4. felmérési lap	x	
5.	Bethlen-Váradí címeres faragott kőlap	5. felmérési lap, 13/a-c melléklet	x	
6.	Mór háza	10/a melléklet		x
7.	Kerek dísnövényágyás kőedénnyel a közepén	7/a, 7e-f melléklet	az eredeti elhelyezkedése beazonosítható	x
8.	Tekeház	12/a melléklet		x
9.	Törpelak	12/b melléklet		x
10.	Díszmedence szökőkúttal	9/a-c melléklet		x
11.	Kerek díszmedence sziklával a közepén	9/d melléklet	az eredeti elhelyezkedése beazonosítható	x
12.	Rusztikus faházikó	9/e melléklet		x
13.	Zenepavilon	10/b melléklet		x
14.	Antik szobrok	10/b melléklet		x
15.	Faragott díszes kőedények	28. melléklet		x
16.	Egzotikus növények a kastély körül	7/a-c, 7/h-j melléklet		x
17.	Üvegház			x
18.	Jégverem, jégkamra			x
19.	Amenajari de teren a grădinii istorice	22. melléklet, 9-es sorszám	x	


38/a. A felmért elemek katasztere (a faállomány kivételével)




- A területen még létező vagy részben meglévő örökségi elemek
- A területen már nem létező, de leírások és fotók alapján tisztán beazonosítható örökségi elemek
- ▨ A területen már nem létező, csak leírásokból, elmondásokból ismert kerti elemek

38/b. Az értékleltár elemeinek térbeli elhelyezkedése  
(Forrás: saját szerkesztés, 2023)


38/c–A helyszíni felméréskor azonosított kerttörténeti értékek felmérési lapjai.  
1. felmérési lap

Megnevezés	Kerti tó, szigettel a közepén
Térképi jelzet	1
	
Datálás	19. század
Alkotó	ismeretlen
Anyag, szerkezet	Egyenetlen, néha meredek part. A víz a Keresdi-patakból származik (ide folyik az árok és a szennyvíztisztító vize is). A sekély területen nádas alakult ki.
Állapot	elhanyagolt
Megjegyzés, leírás	A kutatás alapján a tónak több funkciója is volt a kertben. Dekoratív értéke mellett fontos szerepet játszott a látványtengelyek kompozíciójában is. Napjainkra az ösvények, a tekepálya, a törpe ház és a parton lévő díszítő sziklakert eltűnt. Az egykori látványtengelyek részben megmaradtak, ahogy a közepén lévő kerek sziget is. A díszítő és történelmi értékén kívül a víztükör mikroklímára és a biológiai sokféleségre gyakorolt pozitív hatását is meg kell őrizni.
Javaslat	A tavat be kell építeni a kertfejlesztési koncepcióba, mivel az eredeti kert megmaradt eleme, még ha az évek során változott is. A tó és környéke egyedi hangulatú fő attrakcióvá válhat.

2. felmérési lap

Megnevezés	A történeti kert lépcsője
Térképi jelzet	2
	
Datálás	19. század
Alkotó	ismeretlen
Anyag, szerkezet	andezit
Állapot	Elhanyagolt állapotban van, de a szerkezet épnek tűnik.
Megjegyzés, leírás	A fennmaradt lépcsők a tájképi kert útrendszerének részét képezték, valószínűleg a 19. században készültek. A helyszínen több lépcsőfoszlány, törmelék is található, ami azt jelenti, hogy a kertben több lépcsősor is volt. Napjainkban már csak három maradt meg épségben, a többit lebontották vagy megsemmisültek.
Javaslat	A lépcsők megőrzése, helyreállítása és a tájépítészeti fejlesztési koncepcióba való integrálása javasolt. Ezek a lépcsőfokok lehetnek az átfedési pontok a régi útrendszer és az új gyalogoshálózat között.


3. felmérési lap

Megnevezés	A Bethlen család síremléke, kriptá
Térképi jelzet	3
	
Datálás	17. század
Alkotó	Elias Nicolai
Anyag, szerkezet	Mészkö
Állapot	Elhanyagolt. A kriptá faragott kőlapjai közül csak egy maradt meg. Állapota folyamatosan romlik.
Megjegyzés, leírás	
Javaslat	A helyben megőrzés (állagmegőrzés) javasolt, mivel ez a kert történeti eleme, és szervező szerepet tölt (és töltött) be a kert terekben. A további romlás megelőzése érdekében ideiglenes lefedés javasolt az időjárás károsító hatásaitól való védelem érdekében. A kert revitalizációs szakaszában elemet meg kell őrizni, és be kell építeni az új térszerkezetbe.

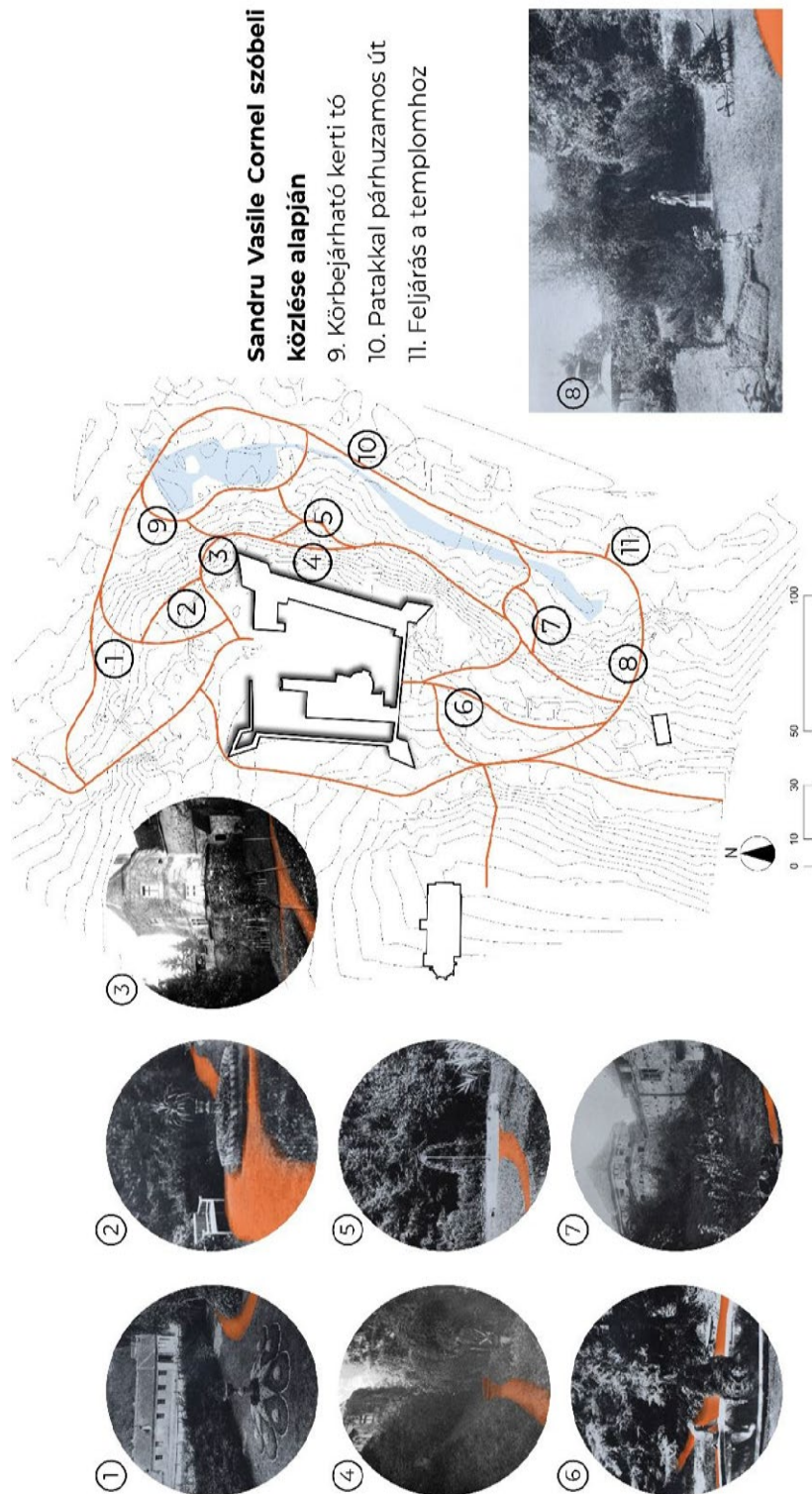
4. felmérési lap

Megnevezés	A kertész háza
Térképi jelzet	4
	
Datálás	Ismeretlen
Alkotó	Ismeretlen
Anyag, szerkezet	Vegyes téglá- és kőfalazat, cseréptető (nyeregtető), vasbeton födémes veranda
Állapot	Leromlott, elhanyagolt állapotú
Megjegyzés, leírás	
Javaslat	Az épület felújítása és a kastély környékének fejlesztési koncepciójába való integrálása javasolt.

5. felmérési lap

Megnevezés	Bethlen-Váradí címeres faragott kőlap
Térképi jelzet	5
	
Datálás	1649
Alkotó	Elias Nicolai
Anyag, szerkezet	Mészkö
Állapot	Elfogadható állapot
Megjegyzés, leírás	A kőlap szállítás közben eltört. A javítás nyomai láthatóak. Jelenleg tető alatt, a várudvarban tárolják, más faragott kövekkel együtt. A korabeli fényképeken láthattuk, hogy a kőlapot kerti padként használták.
Javaslat	Mivel a kastélyhoz és a Bethlen családhoz kötődő történeti értékről van szó, megőrzése ajánlott. Ismeretterjesztési célokból legyen hozzáférhető a kastély látogatói számára.

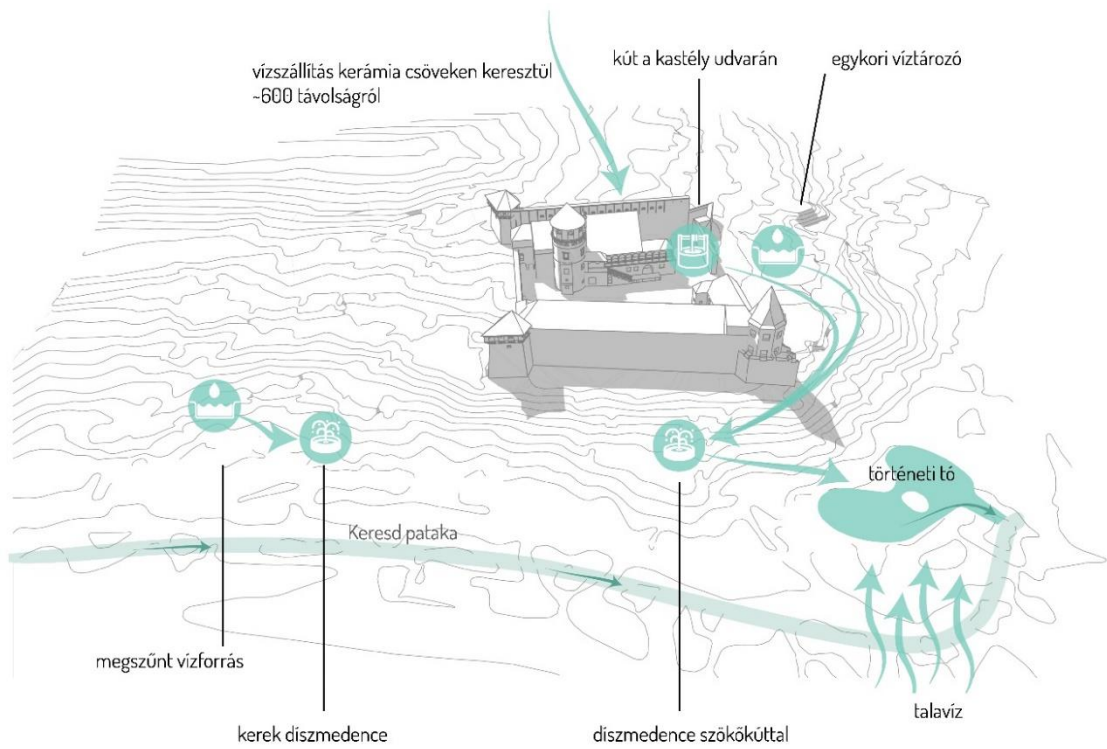
39. melléklet - A történelmi úthálózat feltételezett nyomvonala



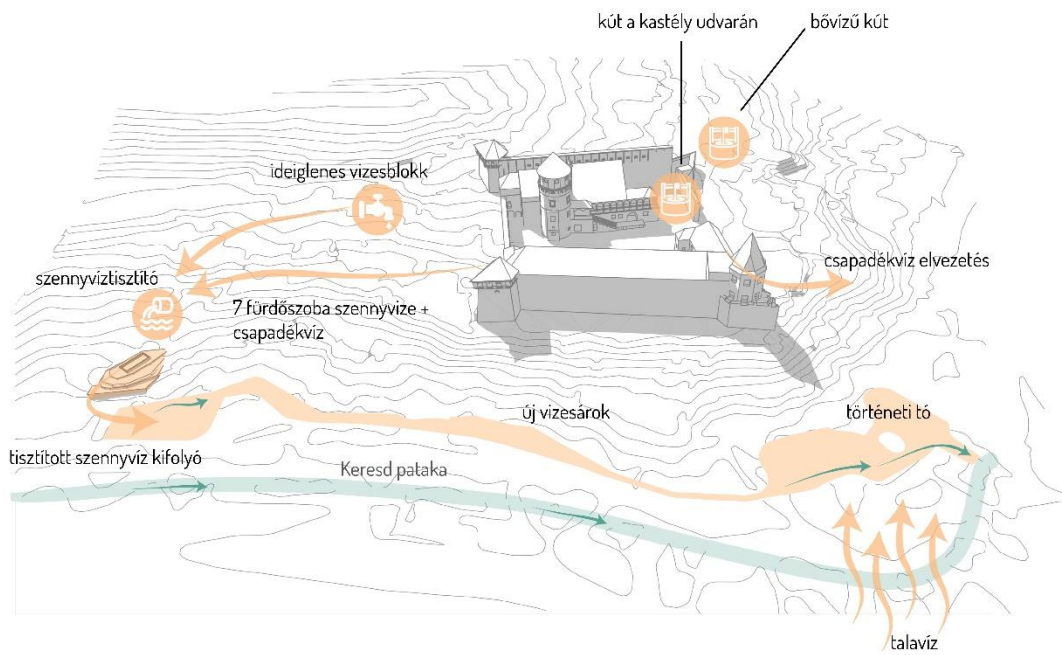
(Forrás: saját szerkesztés)



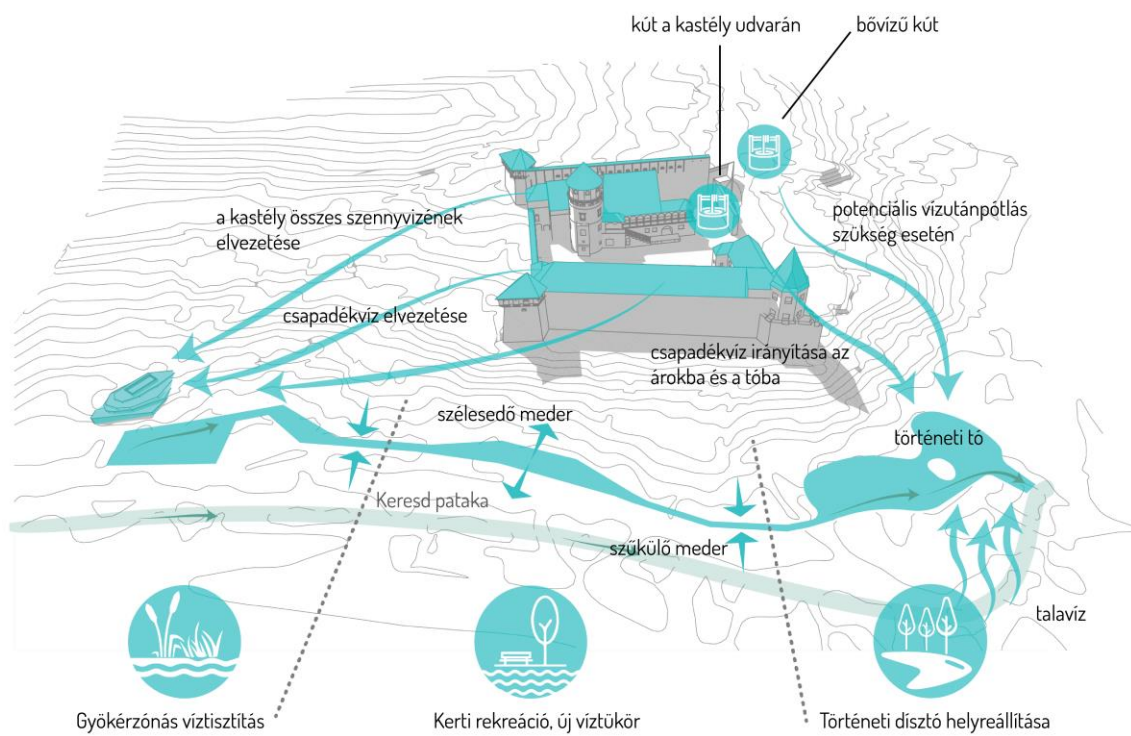
#### 40. melléklet - A vízrendszer elemzése és revitalizációs koncepciója



40/a. Történelmi vízrendszer



40/b. Jelenlegi állapot



40/c. Revitalizációs koncepció  
(Forrás:saját szerkesztés)















# TERVLAPOK

## Tervjegyzék



K-01	Jelenlegi állapot	1:1000
K-02	Fafelmérés, fakivágás, kategorizálás	1:1000
K-03	Tervezett funkciók	1:1000
K-04	Kertépítészeti koncepcióterv	1:1000
K-05	Vízkapcsolat típusok	-
K-06	Növénytelepítési koncepció	1:1000
K-07	A-A hosszmetset; B-B keresztmetset	1:500
K-08	Tó és árok revitalizáció – koncepcióterv	1:250
K-09	Látványtervek	-

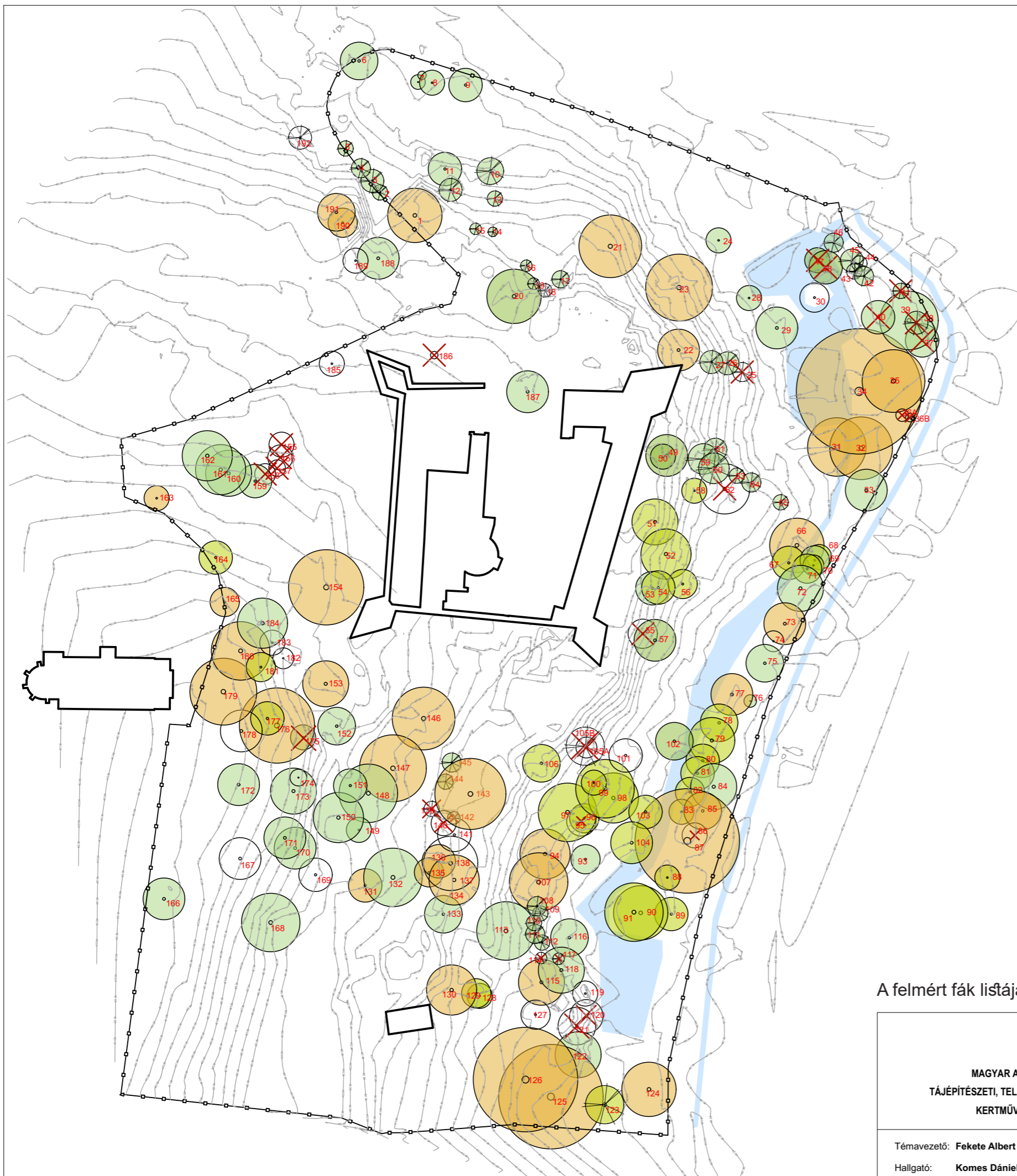


JELMAGYARÁZAT

-  Lomblevelű fák
-  Tülevelű fák
-  Cserjesáv
-  Gyep / aljnövényzet
-  Vízfelület
-  Szórt kavics burkolat
-  Kerítés
-  - Tervezési terület határa -
-  Út nyomvonalak
-  Támfal
-  Szintvonal
-  - 1.00 m szintkülönbség -
-  Telekhatár
-  Tisztázatlan tulajdonviszonyok a tervezési területen belül
- 53310 Helyrajzi szám
- 53310-C1 Ingatlan azonosító





 <b>MATE</b> MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT	 méretarány <b>1:1000</b>
	<b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY          KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	dátum: 2023. 11. 06.
Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Jelenlegi állapot</b>	tervlap száma <b>K-01</b>

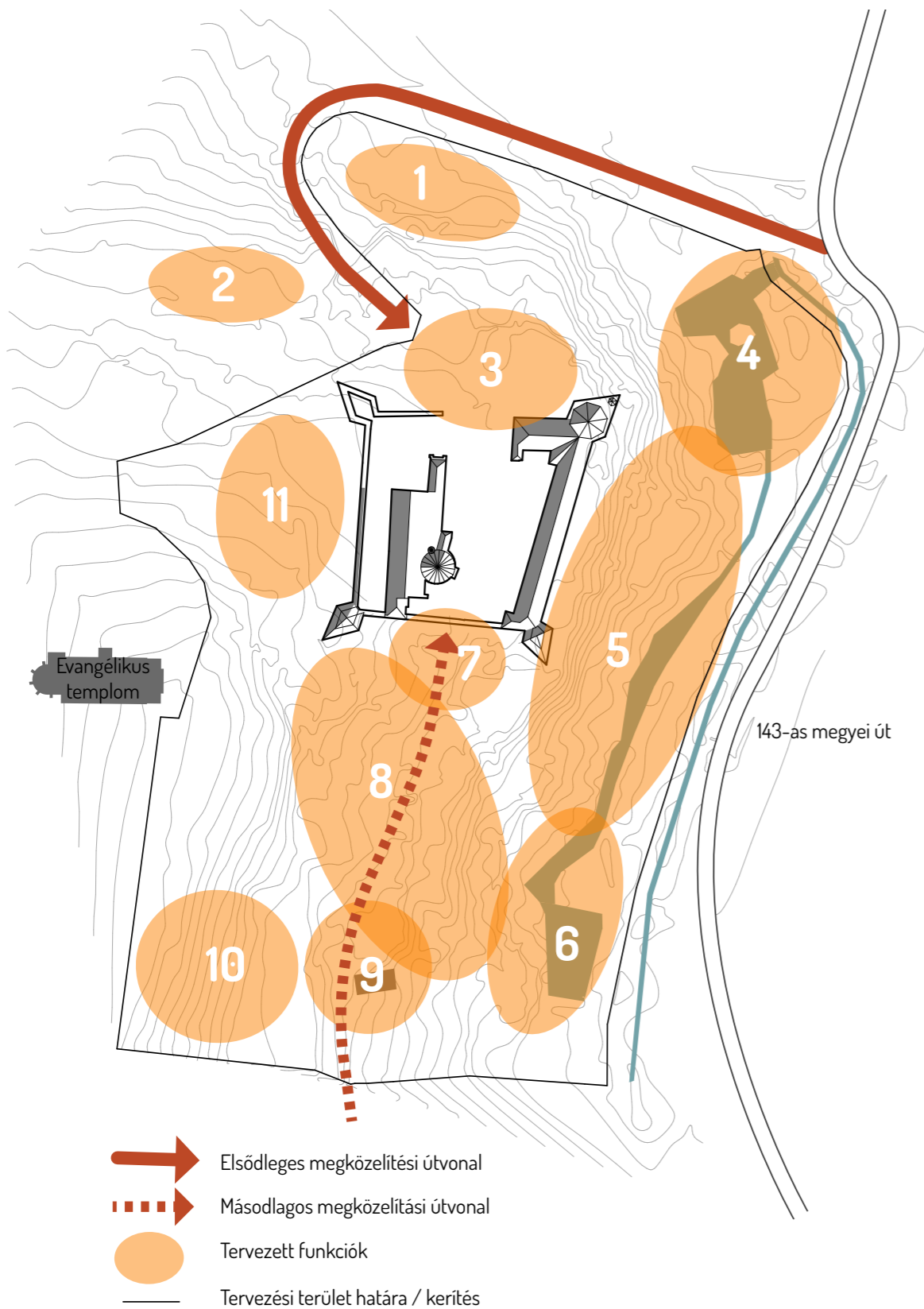


JELMAGYARÁZAT

- Lomblevelű fák | 156 egyed
- ⊗ Tülevelű fák | 36 egyed
- ✗ Kivágandó egyedek | 26 egyed
- Kiemelkedő történeti és stílusztikai értékű egyed | 36 egyed
- Kiemelkedő dendrológiai értékű egyed - 33 db | 33 egyed
- Kiemelkedő ökológiai értékű egyed - 72 db | 72 egyed
- Semleges egyedek (különleges érték nélkül vagy rossz állapotban) | 51 egyed

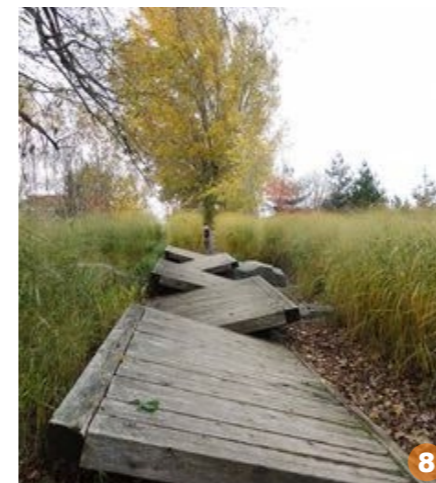
A felmért fák listája a dolgozat 32. mellékletében.



 <b>MATE</b> MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSZKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY          KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>	 méretarány <b>1:1000</b>
	KONCEPCIÓTERV	dátum: 2023. 11. 06.
Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Fafelmérés, fakivágás, kategorizálás</b>	tervlap száma <b>K-02</b>



1. Sport - Többfunkciós gyep
2. Parkoló
3. Főbejárat és fogadótér
4. Díszító - reprezentatív kertészlet
5. Tájképi kerti rekreáció
6. Vizes élőhely, nevelési célú: szennyvíztisztító és árok revitalizációja,
7. Déli fogadógyep, gazdasági udvar

8. Játsszókert, táborozó liget
9. Haszonkert és tankert a kertész háza körül
10. Gyümölcsös
11. Pihenő liget



 MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY          KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	 méretarány
	térvlap megnevezése <b>Tervezett funkciók</b>	dátum: 2023. 11. 06.
Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>		

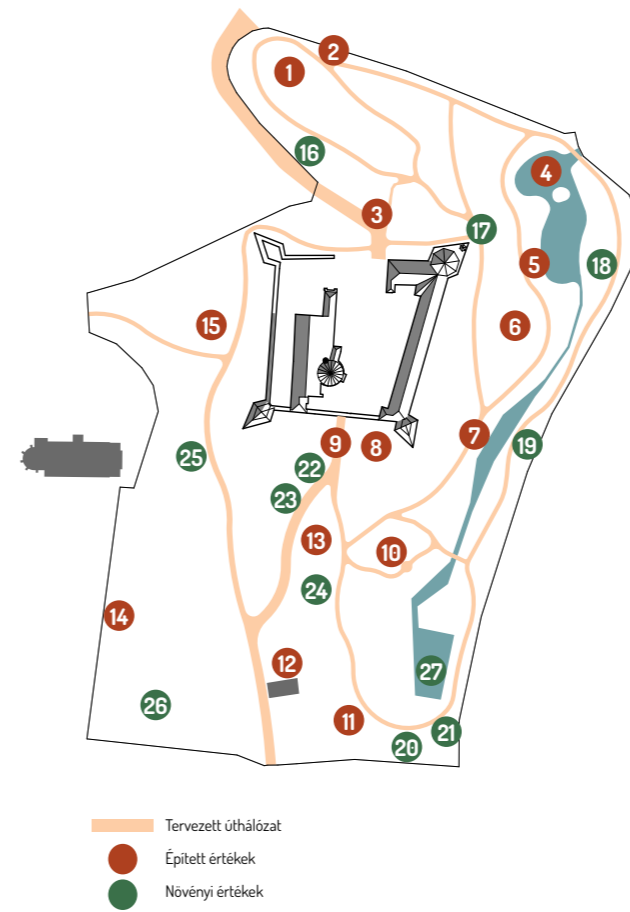


### JELMAGYARÁZAT

- Meglévő lombos fa
- Tervezett lombos fa
- Meglévő tűlevelű fa
- Tervezett tűlevelű fa
- Gyepfelület
- Tervezett évelők
- Tervezett cserjék
- Tervezett térhatároló cserjesáv
- Vízfelület
- Vizes élőhely
- Meglévő támfal
- II. rendű út - szórt burk.
- I. rendű út - folyami kavics burk.
- Tervezett látványtengelyek
- Tervezett stég
- Tervezett támlás pad
- Vízkapcsolat típusok

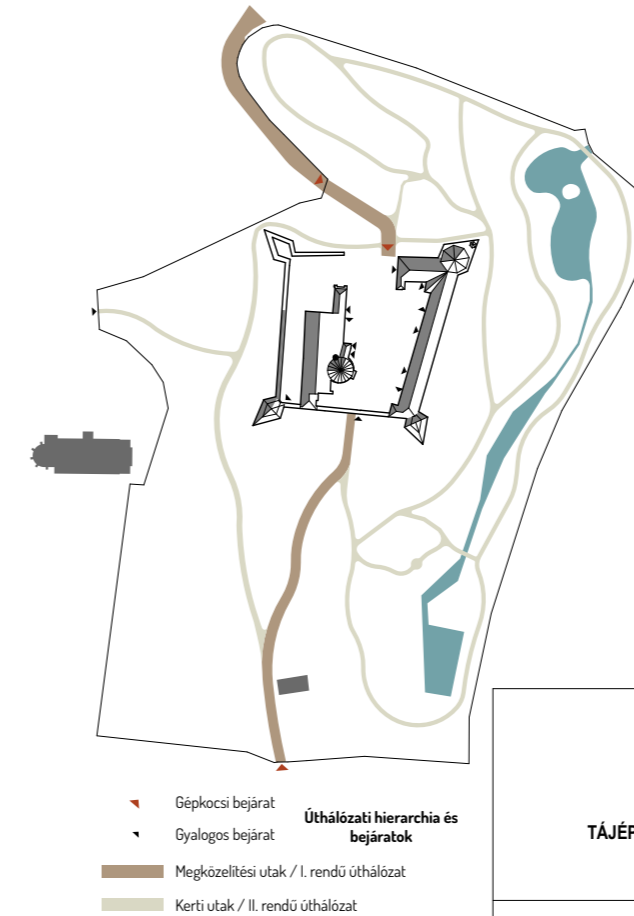
1. Szabad gyepek - sport
2. "Mór háza"
3. Északi főbejárat
4. Dísztó
5. Tószinpad, rendezvényhelyszín
6. Díszmedence megidézés
7. Vízparti rekreáció
8. Régészeti bemutató és kőtár / játszóhely
9. Déli pázsitter és gazdasági bejárat
10. Síremlék
11. Zenepavilon
12. Kertész háza és haszonkert / tankert
13. Játszókert, találkozóhely
14. "Kerek" reneszánsz kori pavilon megidézés
15. Pihenőkert
16. Vérbükk
17. Tornyos tölgy
18. Platán facsoport
19. Vadgesztenye fasor
20. Mocsárciprus
21. Öreg tölgy
22. Ginkgo biloba
23. Idős hárs
24. Magas kőris facsoport
25. Gesztenye liget
26. Tervezett gyümölcs fajtagyűjtemény bemutatóhely
27. Vizes élőhely

### A KERTET BEMUTATÓ ÚTVONAL



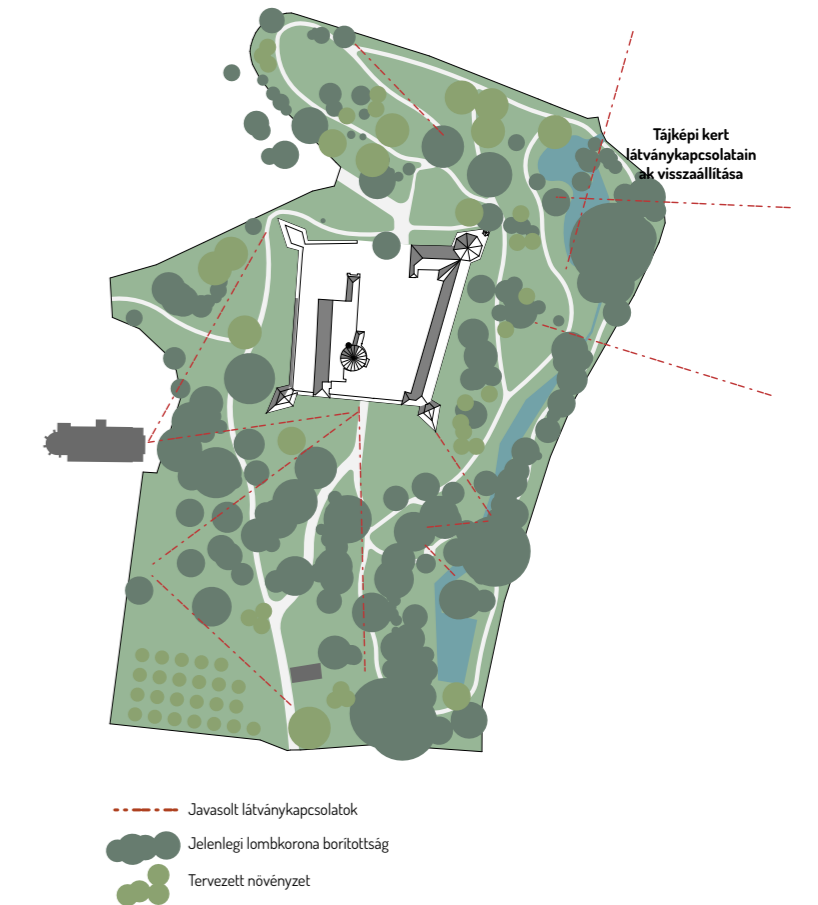
- Tervezett úthálózat
- Épített értékek
- Növényi értékek

### ÚTHÁLÓZATI HIERARCHIA



- Gépkocsis bejárat
- Gyalogos bejárat
- Megközelítési utak / I. rendű úthálózat
- Kerti utak / II. rendű úthálózat

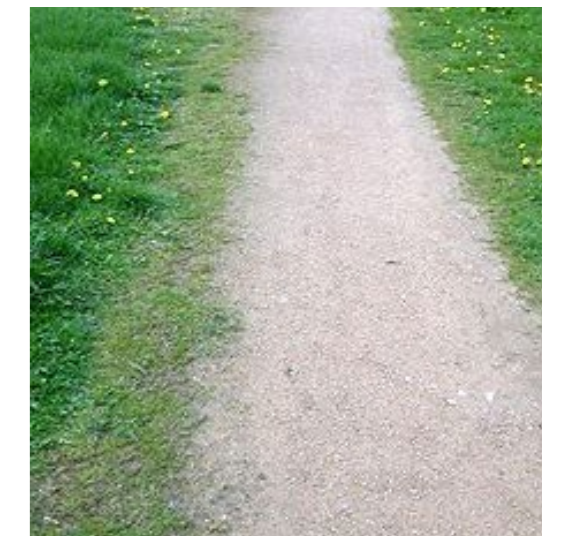
### LÁTVÁNYTENGELYEK ÉS LOMBKORONA BORÍTOTSÁG



- Javasolt látványkapcsolatok
- Jelenlegi lombkorona borítottság
- Tervezett növényzet

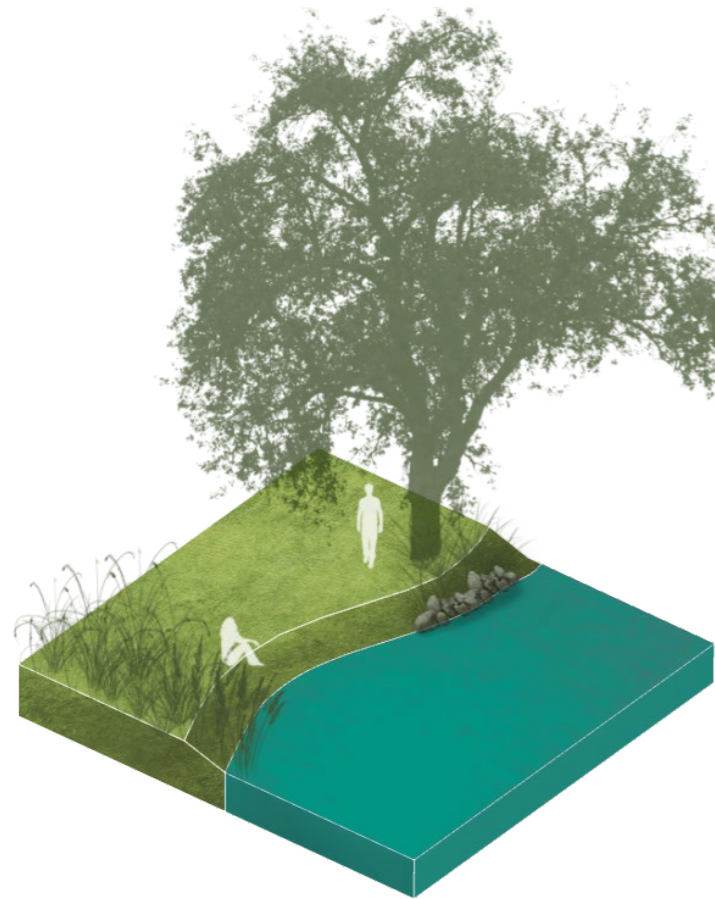


I. rendű út  
Folyami kavics burkolat



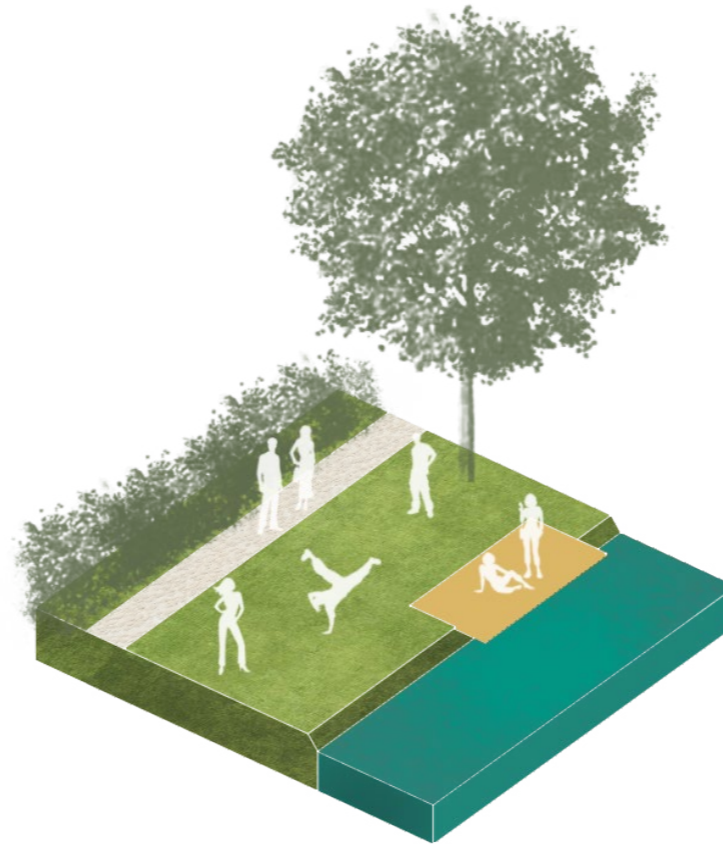
II. rendű út (kerti ösvény)  
Stabilizált szórt burkolat

 <b>MATE</b> MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	 méretarány <b>1:1000</b> dátum: 2023. 11. 06.
	Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Kertépítészeti koncepcióterv - átnézeti helyszínrajz</b>



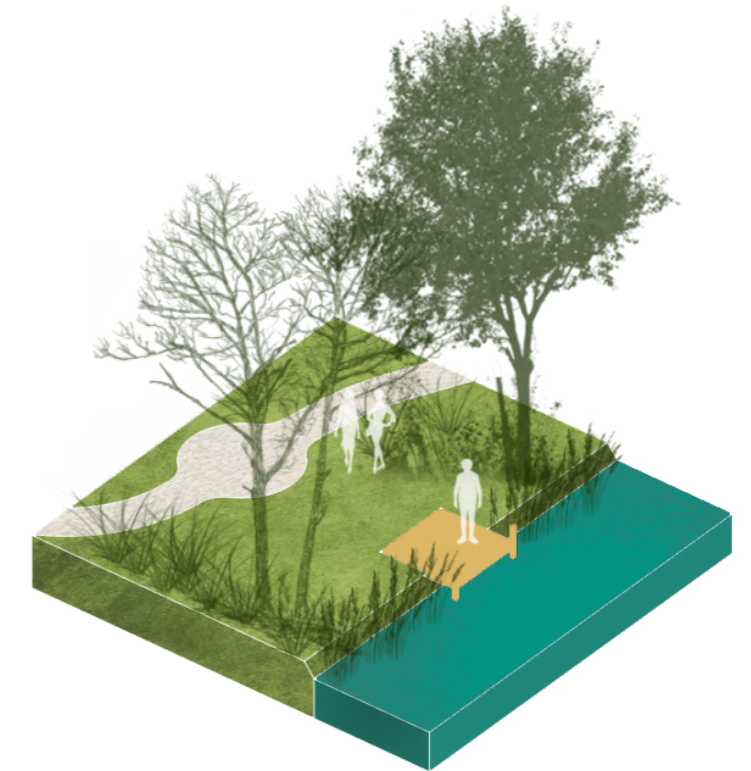
#### V1. Történeti dísztó

- min. 2 lábas rézsű
- folyami kövekkel stabilizált partfal
- nyírott gyepek helyi fajokból



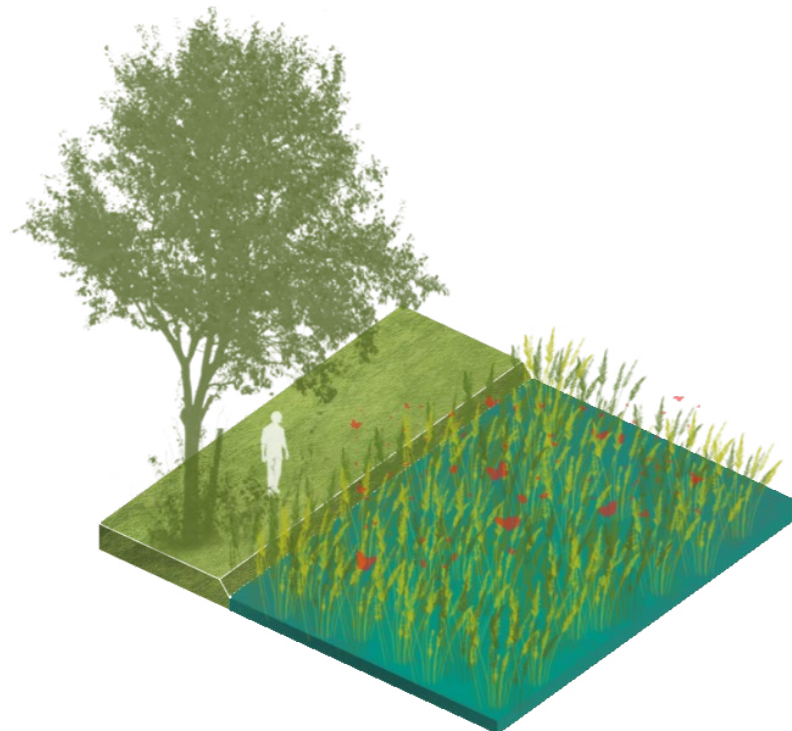
#### V2. Vizesárok - csatornaszerű megjelenés

- meredek, 1 lábas rézsű éles koronavonallal
- egységes, golfpálya minőségű szabad gyepek
- víztükör fölé kinyúló stég



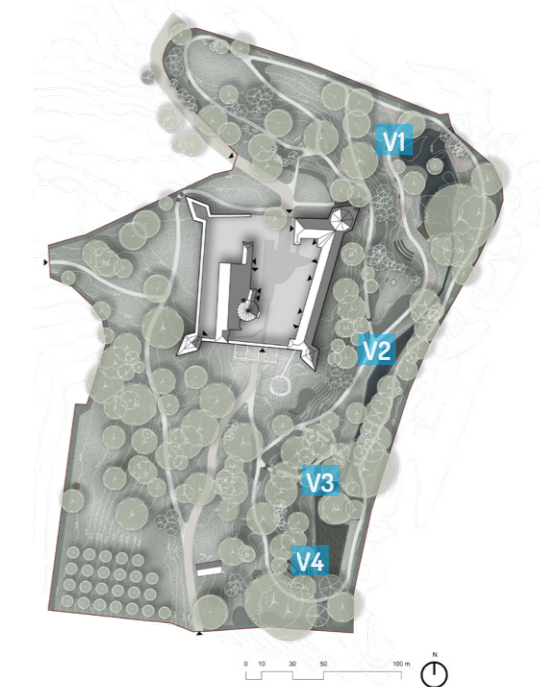
#### V3. Vizesárok - árnyékos vízparti pihenő


- meredek, 1 lábas rézsű éles koronavonallal
- keskeny fa stég
- a víztükör és növényvel borított vízfelület váltakozik



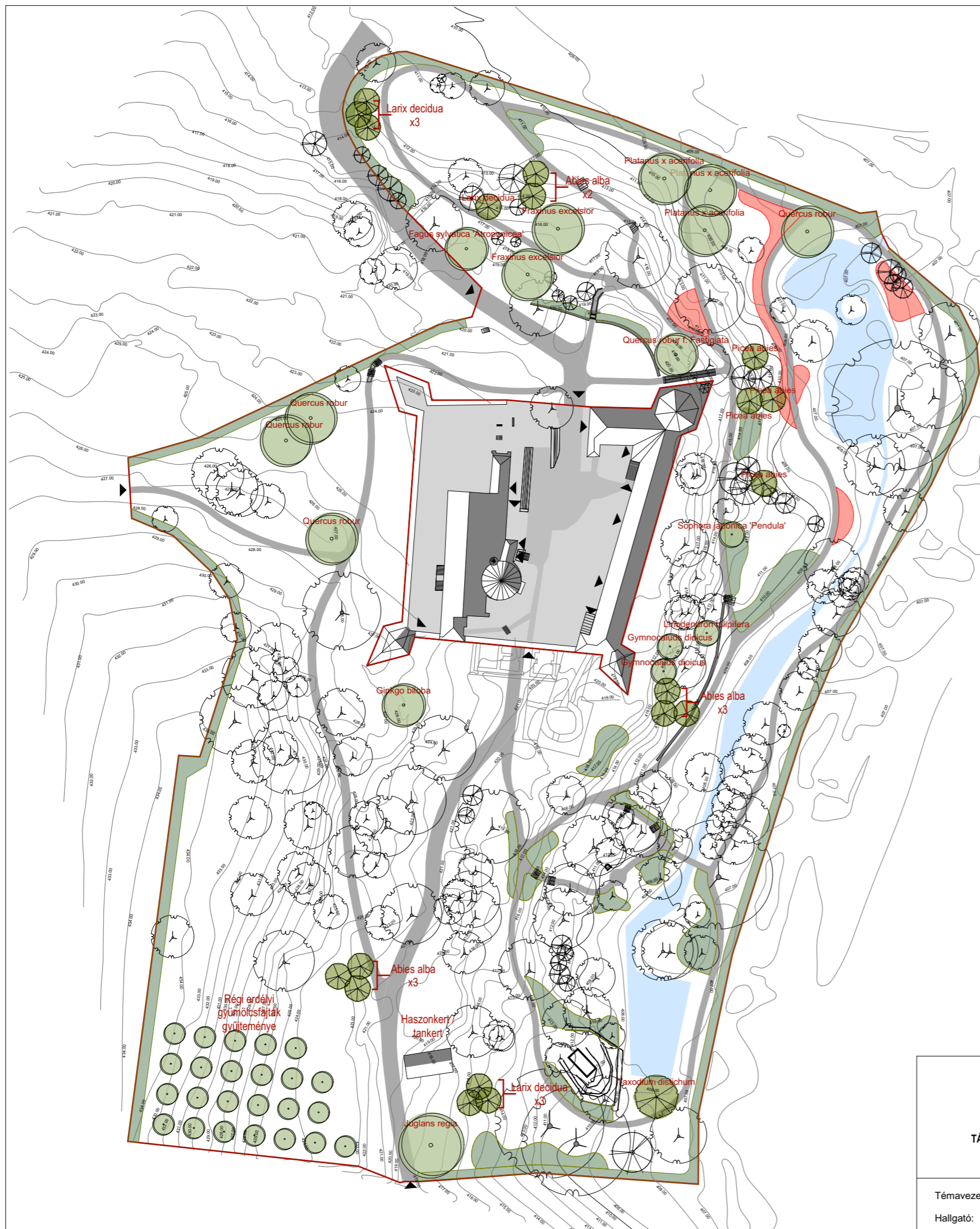
#### V4. Vizes élőhely - gyökérszénák tisztítás

- domináns növény a nád és gyékény
- sekély, 0-50 cm vízmélység
- kevés helyen jelenik meg a víztükör



 MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY          KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>	méretarány
	KONCEPCIÓTERV	dátum: 2023. 11. 06.
Témavezető: Fekete Albert PhD, DLA Hallgató: Komes Dániel	tervlap megnevezése <b>Vízkapcsolat típusok</b>	tervlap száma <b>K-05</b>





JELMAGYARÁZAT

-  Lomlevelű fák
-  Tűlevelű fák
-  Tervezett lomlevelű fák
-  Tervezett tűlevelű fák
-  Tervezett cserjék
-  Tervezett évelők

**Haszonkert / tankert növényei:**

- Allium schoenoprasum*
- Allium ursinum*
- Artemisia dracunculus*
- Helichrysum italicum*
- Lavandula angustifolia*
- Matricaria chamomilla*
- Melissa officinalis*
- Origanum vulgare*
- Ribes nigrum*
- Ribes rubrum*
- Ribes uva-crispa*
- Rosmarinus officinalis*
- Rubus idaeus*
- Salvia officinalis*
- Thymus serpyllum*

**Cserjefoltok növényei:**

- Cotoneaster x suecicus* 'Skogholm'
- Lonicera japonica* 'Halliana'
- Vinca major*
- Vinca minor*
- Amelanchier ovalis*
- Aucuba japonica*
- Cornus alba* 'Sibirica'
- Cornus sanguinea* 'Anny's Winter Orange'
- Cornus sericea* 'Kelsey'
- Crataegus pinnatifida*
- Lonicera nitida* 'Maigrün'

**Térhatároló cserjesáv:**

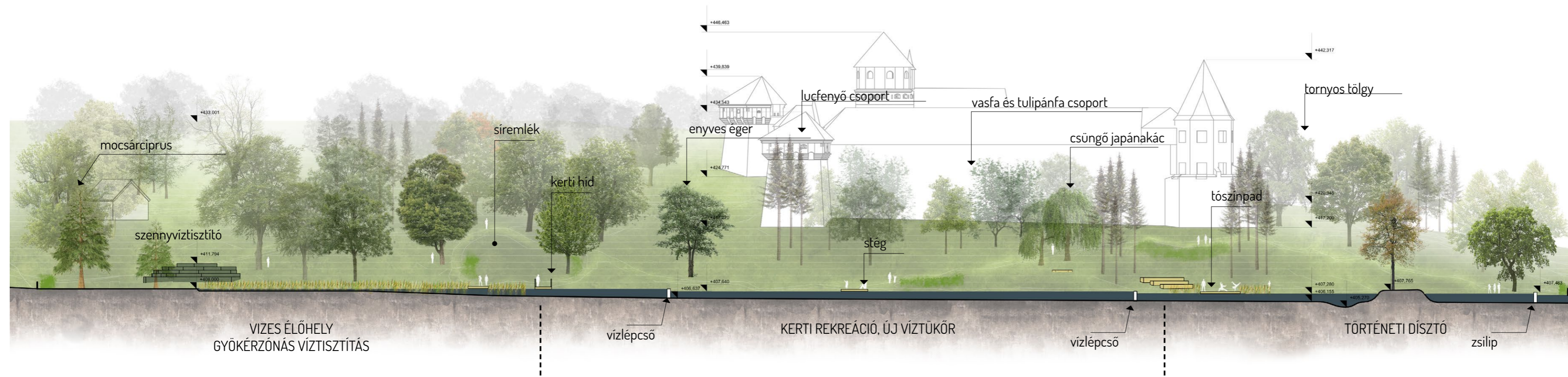
- Cornus mas*
- Crataegus monogyna*
- Laburnum anagyroides*
- Ligustrum ovalifolium*
- Philadelphus coronarius*
- Physocarpus opulifolius*
- Syringa vulgaris* 'Charles Joy'

**Évelők:**

- Achillea millefolium*
- Digitalis purpurea*
- Epimedium x versicolor* 'Sulphureum'
- Geranium macrorrhizum*
- Hemerocallis* spp.
- Hosta lancifolia*
- Hypericum calycinum*
- Lamium galeobdolon*
- Perovskia atriplicifolia*
- Salvia nemorosa*


 <b>MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM</b> TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSZKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY</b> <b>KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	 méretarány <b>1:1000</b> dátum: 2023. 11. 06.
	Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Növénytelepítési koncepció</b>

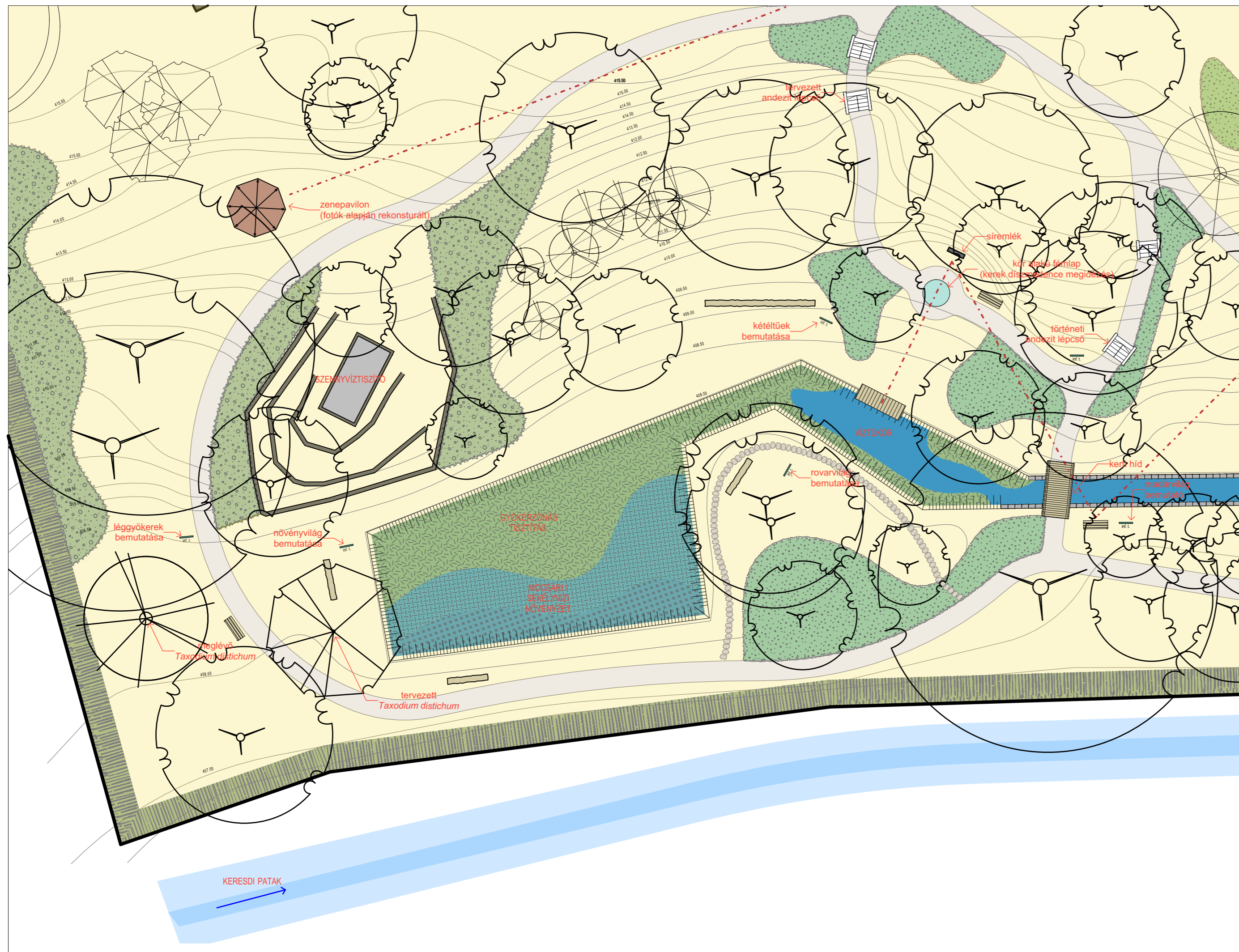
**A-A METSZET**



**B-B METSZET**



 MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSZKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	méretarány <b>1:500</b>
	tervlap megnevezése <b>A-A hosszmetesz; B-B keresztmetesz</b>	dátum: 2023. 11. 06.
Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap száma <b>K-07</b>	



JELMAGYARÁZAT

-  Meglévő lomblevelű fák
-  Meglévő tűlevelű fák
-  Tervezett tűlevelű fák
-  Térhatároló magas cserjesáv
-  Középmagas cserjék
-  Alacsony cserje év évelő kiültetés
-  Mocsári növények 0 - 10 cm vízmélység
-  Sekélyvízi növények 10 - 20 cm vízmélység
-  Mélyebbvízi növények 20 - 50 cm vízmélység
-  Gyep / aljnövényzet
-  Vízfelület
-  Kerti ösvény
-  Stabilizált szórt burkolat
-  Kőlap tipegő
-  Rönkpad
-  Támlás pad
-  inf. t.
-  Rézű
-  Stég
-  Terméskőtámfal
-  - - - - - Látványkapcsolatok
-  Tervezési terület határa

Mocsári növények listája: 0-10 cm vízmélység



- *Alisma plantago aquatica*
- *Caltha palustris*
- *Iris pseudacorus*
- *Lythrum salicaria*
- *Mentha aquatica*
- *Myosotis palustris*
- *Sagittaria sagittifolia*

Sekélyvízi növények listája: 10 - 20 cm vízmélység

- *Butomus umbellatus*
- *Carex gracilis*
- *Nymphoides peltata*
- *Persicaria amphibia*
- *Nelumbo lutea*

Mélyebbvízi növények listája: 20-50 cm vízmélység

- *Phragmites australis*
- *Trapa natans*
- *Typha angustifolia*
- *Typha latifolia*
- *Sparangium erectum*

 MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	 méretarány <b>1:250</b> dátum: 2023. 11. 06.
	Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Tó és árok revitalizáció - koncepcióterv</b>



**Tervezett vizes élőhely növény- és állatvilág bemutatásával**



**A Bethlen-családi síremlék környezete**

 <b>MATE</b> MAGYAR AGÁRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSKERTÉSZETI INTÉZET KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TANSZÉK	DIPLOMADOLGOZAT  <b>A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA</b>  KONCEPCIÓTERV	méretarány
	Témavezető: <b>Fekete Albert PhD, DLA</b> Hallgató: <b>Komes Dániel</b>	tervlap megnevezése <b>Látványtervek</b>